

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

È n t i j j W ò b ě

kò

Àlùgìlà àa nyi'ta èntijj wòbě a mbi Mbɔ̀ɔ̀mà la le'

(Bò ni banyà èghem nyi'te ndi èntijj wòbě àa la)

Àkatè yaa a li mbi ndzò àla'a bôt Flenchì a 1732. È wu a 1929 Rev.J R Gschwend ghèble shij bɔ niŋ nga a èdzi' bu bɔɔ ndà'à èngă Mbɔ̀ɔ̀mà. a Aflikà la. Mèngu'u kò mè ntsè bɔ gheblè ndzi ane ndjtsə te tsè 250 la, tɛ All Nations Gospel Publishers è wu laane ntsàà àkatè yaa àla' 127, bɔɔ ndà'à èngă Mbɔ̀ɔ̀mà la. Àkatè yaa a ghì bôt ndj tégeme nè bakò' bàgème nè bèchɔsi bàgème e ki'i nko ngule nkũŋ yu ane èngă Mbɔ̀ɔ̀mà la, nè àghia èngă Mbɔ̀ɔ̀mà è wua nyi'ta la, mbi'i ndà'àtɔŋ Mbɔ̀ɔ̀mà Èzikèl li shu ane mèngù' 586 ka bɔɔ li bia Yesò Klistò la. Tà li nè, “Maà nga e ŋa awj èntijj fi nè mèmiiite fi... bia bɔ wu bôt bɔ maa mè wu Mbɔ̀ɔ̀mà wj”, Èzikèl 36:26-28.

COPYRIGHT

ISBN 1 - 919852 - 66 - 2

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. BOX 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(A Gospel Literature Mission financed by donations)

(Reg. No. 1961/001798/08)

Èntijj Wòbĕ

Wu Lob Mbɔɔmà kò àdzi' àfa'a Satàn à?

(1 Jɔn 3:4-10)

Aa me to àkatè yaa, à nòhè a èntijj wê nê a wu mbi'i àlùgila àa ghĩ aa ko wòt à wu wùà la. Kò à wu wòt kà koa Mbɔɔmà kò klitèn-le', wòt kà zi èntijj vi ane Yesò Klistò, kò we tà lùùla tò la le', ko àa nga ye awé mbi'i Mbɔɔmà nàa ndzèa wê la. “Wòbĕ nàa ndĕà wú ane èghi nàbĕ, ka E me lĕ wú a èntijj” (1 Samùèl 16:7). Mbɔɔmà nàa ndzèa awa mbi'i bàa la.

Satàn wu tát bòt mēfā bāgēme. Tà wu fĕ kēbì'ā mè ngu mbɔɔmà ngòŋ yaa. Tàa mvàèlà àghi a bòt nê ye wua nia è ka'ā nkì'a, mbi'i e ghi bòbĕ aa me kùjĕ àfite. Bontŷ fite be ta'a wu laane mbi'i bè le wu àfi'a mbi la, bòo mvàèlà àghi a bòt shua nê bo wu bontŷ Yesò Klistò la. Ka eyaa bé ngu ndi Satàn ziamboŋ nàa ngèbla ntsi'a mbi'i wantŷ Mbɔɔmà tàa nia èka'ā nkì'a la (II Kòlìn 11:13-14). Satàn, mbɔɔmà ngòŋ yaa-è nòhè bòt a èbem ndzēm mbi'i bo ye nê Mbɔɔmà nàa nkòŋkà àwòb, mè ndze nê Yesò li mpfā mbi'i e ghĩ boò peme. (II Kòlìn 4:4). Bòt kàbòŋ bāgēme nè bòt kà zi mēntijj mòb ane Yesò e wu mbi'i èpfā'te. bòt, nè bòt àghi à leme a mbi Mbɔɔmà. Wu kàbòŋ ngòŋ yaa ka mbāŷ awòb la. (Efesò 2:1-2). Àghi a yòb a bakà ghā'te boò ye nè bo nyo, ko boò li e gha a èbem èwet kà wu li lia. Wòt nê “e mbàkà li mè ghia kàbòŋ”, ko tà wua fita vi ziamboŋ. Wā Mbɔɔmà li nkì'i a ngòŋ ŋaa mbi'i e tsòke àghia Satàn è ghì la (I Jɔn 3:8). È wu a!e, bi zi àwĭ a èten Mbɔɔmà. Bì teme kwèn tĭ ŋa abua Satàn, ko taa lùùlà àwĭ. Bì tente awĭ nga a mbi Mbɔɔmà, ko taa sà'tà avi e ki'i a mbi yĭ (Jimsì 4:7-8)

Aa me to àkatè yaa, ndzèa bèpikchò bu a èbèm la, e lâ ye ndi èntijj wê àa la. Tsi' èka'ā Mbɔɔmà è nyi'ta awé àghia èntijj wê wu yùà la. Bijnè bèkàbòŋ bé, à ka ntŷ nê beà vò, nkàà nê èngā Mbɔɔmà e la' nê “Ba me shu nê ba bakà ghia kàbòŋ, ba wua fita awa bàamboŋ, bà ka mè nko nkŷ ane ànəa Mbɔɔmà. Ka ba bijnə mènə kàbòŋ ma a mbi Mbɔɔmà, ko taa ghì mbi'i tà li nkà' la, e ghi àghia a kù'ù la, e wa'a bèkàbòŋ ba, e mè shùù àwa ane èbi'te ènə ègēme ba li me ghì la” (1 Jɔn 1:1-10). “Àlŷ Wā tò Yesò a mè ngu me shùù mènə kàbòŋ bàa ngià la ègēme”. È bakà wu Satàn tàa shua ndi àa me ghì la ko wu Mbɔɔmà. À bakà wu àbù' abua kàbòŋ, ko à wu wafā' Mbɔɔmà. Kàbòŋ è kuula awé, à ka nê kàbòŋ wu è ntsĕ, ka dia abua Mbɔɔmà. Taa tsĭ àwĕ a èbem kàbòŋ mboŋ nkàà Yesò Klistò wu tà li nkì'i a ngòŋ mbi'i e ghi bòt kàbòŋ aa

peme, e mē tsòkè mètàŋ Satàn bô kàbòŋ a ègwet la la. Tà wu wòt tàa ngià ba pema la. À wu a mbì Mbɔ̀ɔ̀mà wu mènè tò nàa ndiŋndiŋ la. Tà ko mènè ndò ègème nè àghi àgème àa miit la, nè àyea àa ngià la. Betsi'a à kà kò ndò àwè nè àghia àa ngià la a mbì Mbɔ̀ɔ̀mà nkàà nê, “Mbɔ̀ɔ̀mà lí ngì ètỳ ba – tè tàa ndzəa èdzi'”? Tà li ngì àghi a ya—tè tàa ndzəa èdzi'?” (Mèkù 94:9).

“Àghi a Mbɔ̀ɔ̀mà aa ngə̀ə a sitsä' ègème, è ndzèà wàa wàa tàa ndzəa tò la” (II Klɔ̀nikèl 16:9)

“Wòt nàa me tsɔ̀'ɔ̀ aka zi tà me ye. Kèbì'à è ntsé betsi'a è kàla Mbɔ̀ɔ̀mà tè tà kà ye wòt kàbòŋ la” (Job 34:21-22).

“Ka Yesò li tà kà zì avi ane yɔ̀b nkàà nê tà ko àghia wòt ègème wu yuà la” (Jɔ̀n 2:24).

Ale, “Ntsɔ̀ wu bòt bu Mbɔ̀ɔ̀mà wa'a bèkàbòŋ bɔ̀b la, bòt bu tà wa'a èfə̀nè bɔ̀b la. Ntsɔ̀ wu wòt wu Mbɔ̀ɔ̀mà nàa ka feela tò nê tà ghi àbì'fà ànè, tà kà mē ngua ndà'à ka wú adzi' àfite la” (Mèkù 32:1-2).

Ànəa bèpikchò bu be shua la (Pikchò mbì)

Pikchò waa wua nyi'ta èntij wòt kà koa Mbɔ̀ɔ̀mà. Àkata Mbɔ̀ɔ̀mà àa shua nê ɲut wu wòt kàbòŋ. ɲut wu wòt kàbòŋ wu èbì'te èghi bu a sitsä' ɲàà mbì ènyit nàa nkià la e kuula tò la. Eyaa wu ndi èntij wòt àa la mbì'i Mbɔ̀ɔ̀mà nàa ndzəa la. Àghi a àa mbè'a ndzèà mèleb la, a là'à ànəa àbaala mèlù' mbì'i bɔ̀ shu a èbem Àkata Mèngə̀tème 23:29-33 la. “Nyi'te am wòt tàa nua mèlù' nyaŋ la, tàa nki e yute mèlù' fi la, ko maa nyi'te awé wòt tà chinkè tè me ku tesɔ̀ ti ziambòŋ, ntsèka ɲa ngo' mè nàta ndà'à la. Àlɔ̀ aa àghi atò, tà mè mbò tèfiŋ tà ghi tà kà wu ebo la.

Mèlù' màà me bɔ̀ mbè'a, à ka mbijine è fita awé, ka è màà me jù'te a èbem ndɔ̀ŋ, ntsèà àtɔ̀ŋ ntsɔ̀. Ètsə' aa tsi aa tsi'i mbì'i wòt nyàkàbòŋ è luy atò la. Èghi nèmbu' aa tsi'a ntsèà àghi a ye, à kà tsi ngu eko kwà'tè mènè kò elà'a ntsɔ̀ le'”.

Èntij wòbɔ̀ waa a èten àtsə yaa, a èbem pikchò waa la, e luy nê banyə tsa tsa bèà ndà'à ànəa tèwute bèkàbòŋ nyaŋ a mèntij ma mu è wuà

1. Èntijj Wòt Kàbòṅ

àdзи'a bèkàbòŋ ba bèà ndzàà la. Mbɔ̀ɔ̀mà è ghí ndà'àtɔŋ tò Jèlèmià è shu awa nê, “Wòt ko betsi'a tà ko èntjji wòbɛ la ntsé. Àghia ko àa ndá fita mbì'i è wuà la a ntsé. Àà ngòŋnà ndi betsi'a bò ka kò mbə wuà la” (Jèlèmià 17:9).

Yesò Klistò ziambɔŋ li mbjine ànə yaa mfi nê, “Àa ale nkàà nê, wu èntjji wu è wu a èbem wòt la ka àa ntsià mènə kàbòŋ ntsàa abɛ, ngià tà nònkà nè bèzi kà yò', nè ntsò, mbùŋa bòt, ngià mèdùùbè, ngià ègho', nè mènə kàbòŋ ègème la. Wu èntjji wòt àa ngià tà fita bòt, ngià èbi'te mènə, ngò'nà bòt, ntsòkà tɛlente bòt tsa, nɛ'a tɛkwɛ ti a ègwet, mè ngjina la. Mènə maà ègème nàà ndzàà nè èntjji wòt ka ntsòka tò” (Mak 7:21-23).

1. Sankalə - Wòt ègème nàà mbàfa ngù'tà ànj yaa ane kèbòŋ tò ale, ka àdзи' yaa a èntjji wòbɛ a wua ndà'à ànəa kàbòŋ mɔŋe'e tɛkwɛ a ègwet. Lusifà wu tà li ngu ngule wantu èka'à Mbɔ̀ɔ̀mà la, li sàà àdзи'a zi nkàà ndi tà li nɛ'e tɛkwɛ ti a ègwet la, ntsi'i wòmbù Mbɔ̀ɔ̀mà (Àsayà 14:9-17, Èzekèl 28:12-17).

Mɔŋe'a tɛkwɛ dzəa kwà' àbea Satàn. Nàà nyi'ta avi ane balu nyan. Bòt ko aà nɛ'a tɛkwɛ tob ane èghi nyan bɔb, nè èyi àkatè à yob, nè ndite bɔò nkwaà te nyi'ta ènyit yob abɛ kà bə àtsəa ko'ò la, mè nkwaà èghi nyànga àa ndà'à chan chan la, nè bafɛ èbu, tɛba'tsə, ka nè èghi ko tsa, wú mbì'i bə shi a èbem Àkata Àsayà 3:16-24 la. È beko e me nɛ'e tɛkwɛ tob a ègwet nkàà betàt nya' bɔb, nè àla'a yob, nè mènə àla' mɔb, nè ndi bɔò ntəa bolà nè èlùùlà la. Bɔò ngià aɛ ndèènè la' nè “Mbɔ̀ɔ̀mà nàà shùka bòt bu bɔò nɛ'a tɛkwɛ tob la a si, mbɔ me tɛŋe bòt bu bɔò nia awɔb a si la” (1 Pita 5:5). Mbɔ̀ɔ̀mà nàà mpààbà tɛkwɛ te mɔŋe'a a ègwet nè màmɔvəma (Mèngɔtème 8:13). “Mɔŋe'a tɛkwɛ nàà ndèbà wòt a si, mɔngwaa bòt mè me shuke wòt a si” (Mèngɔtème 16:18).

2. Abə - Wua nyi'ta èghi mbj ènyit nàa nkià la, màmpa'ta àbj nè mèdùùbè. Bèkàbòŋ baa be ta'a kwè'ne ane ngòŋ àfi' yaa è tsi'a ndià lia la. Be kwè'nè tè ntsi'i ane ndi bàa bjine ànəa Yesò li shu mɔŋe ane èngù'ebɛ 2000 e tsè la. Tà li nè èli mèndia aà nga li wu mbì'i è le wu ane èli Sòdòm bɔ Gòmòlà la. Èwu mènstsəke kàbòŋ maa è bakà bəɔ wú mbàtsə bɔ bèzi, e nyi a èbem loftsə nè èdzi'i bòt Mbɔ̀ɔ̀mà mbì'i èkatè nè èdzi'i e tseke. Ka èbi'te èghi baà e yjime è ntsé ane Sèlèmə nè èdzi'i èben nè èkatè èbi'te mènə, mè nè balu ko tsa nya'a njjime nyi a mèntjji bòt, tè ngi bòt e tsi'a ndzəa àghia Mbɔ̀ɔ̀mà nàa nto

nê wu kàbòŋ la mbi'i àghia ntsò laane. Bèmilèyòŋ bɔngwà' àa ngì bò me kwà'tè àghia bɔ wu wu la, ètsə bɔb e me ghà wú ane àghia bɔ ye a èbem sèlèma mè nto a èbem èkatè leyi la. È wú èghi àa ndzià àwɔb a èbem ngo', ɔa awɔb àtsəakɔ'ɔ bɔ mè ndià la. Mbâ tu nè bèzi bu bɔɔ mpà'ta àbɔ mbi'i babə bɔ nia wɔb a èbem sèlèma la, e tsi'i àghi a bɔ laane mbi'i èghi'ne bôt. Lobte èben wu èdzi'i èbi'te mènə mbâtsə nè bèzi àa ndzàà la mɔ. Bɔɔ kà tsi nì ngule bôt bɔ li ngua nkunja Mbɔɔmà mbi'i Jòsèb (Genesi 39) bô bôt ko la mbi'i àghia ko. È màà ngu wú bôt Zulù bu kà koa Mbɔɔmà, bɔ li ngu e ko mbùŋe mbâ kò àvi le' ane ànəa mèdùùbè la, ko bɔɔ li l'ɔ a si ane àlia ès'a Mbɔɔmà e shu nè bôt laane bu bɔɔ mii'ta nè bɔ ko nyan la e fâ. Mbɔɔmà la' nè bà ka ngì ndù'tsə nè àbɔ a màmpa'ta, nè bàà lùùla yuà. “Kàbòŋ ko tsa ègème wòt nàà ngià la nàà kà bɔɔte mbɔ ènyit tò, ka wòt taa mpà'ta àbɔ la wua ngia kàbòŋ nàa ntsòka mbɔ ènyit tò la. Bi ko nè mbɔ ènyit yɔ wu lob Fo Mbɔɔmà. Fo Mbɔɔmà mbɔŋ nàà ntsəka ane yɔ. Bi ntsə àtsəa yɔ” (1 Kòlin 6:18-19). “Wòt tsòkà lob Mbɔɔmà ko Mbɔɔmà naa li tsòka tò mɔ, nkàà nè lob Mbɔɔmà wu abua tò ziambɔŋ, bi bô ngu lob Mbɔɔmà mbɔŋ” (1 Kòlin 3:17).

3. Èkunyà - E wua ntja ane kàbòŋ mbi'i àbaala mèlù' nè mànjia èghiji nyan. Wu anyà ndòte taa miilà àghi àgème tà ye la, kò wu àyea ntsò kò àyea kàbòŋ le'. Eyaa wu ndi wòt nè èntji kàbòŋ nàa mbjine ànəa kàbòŋ àgème a k'ɔ a mbi tò la, ane mànda'a nè bèpikchɔ nè mèngə kàbòŋ bɔ lete la. Mbɔ ènyit wòt è wu wu lob Mbɔɔmà la, è tsi'i àdzi'a ndòte, nkàà èghiji kàbòŋ nè èbi'te èghi mbi'i tabuà bɔɔ nua la, nè we bɔɔ nkwalà la nè bangà mè nè èbi'te èghibə tsa bɔɔ nia la. Mànuu tabuà wàà nè bangà ènyì ane mbâtsə bô bèzi laane tè ntsè ndi a li me wu la. Wu ndà'à mètàŋ Mbɔɔmà ka betsi'a è ghi bôt bètabuà nè èbù' Satàn e pem la. Bôt nyan bɔɔ mii'ta nè mànga a chosi wu ànəa ntsò la, àa ngì bɔ me kwà'te nè enua sika a lob chosi wu màntsɔa Mbɔɔmà, ka bô ka ko nè enu a èdzi' tsa wua màntsoka mbɔte ènyit tu Fo Mbɔɔmà nàa ntsəka adù la. Pól wantu Yesò è shu nè, “Bi wu lob Mbɔɔmà Fo tò nàa ntsəka ane yɔ la. Wòt tsòkà lob Mbɔɔmà ko Mbɔɔmà naa li tsòka tò mɔ” (1Kòlin 3:16, 17; 6:18-19).

Mbɔɔmà nàà mpààbà wòt aghàbà tè ɔut ka bê ngu àghi a mbi tò. Baa jia èghiji mbi'i e peme. Bàà ka tseka ngòŋ mbi'i me ji èghiji. Betsi'a wòt ji èghiji tè ndzet, ka wòt aghàbà ègème nàà nia ni.

Wòt aghàbà nàà ka li ndzet, àghi à ka wua nkù'a tò. Ákata Mènkà'a Nya' Mbɔ̀ɔ̀mà a li shu nê bô me ni àti mbùṅà èbaala mèlù' bô bôt bôo nji èghiji nyanṅ la (Ditòlonomì 21:18-21) “Èbaala mèlù' bô bôt bôo nja èghiji nyanṅ la aa kwene ntseb. À kù'á wú a mànji èghiji nè màndia kelo, ko à bele tsi'i mɛ kwàṅ wú tɛ̀pɛ̀te ndí” (Ákata Mèngàtème 28:7). Bì ko nê wòt èkab ko tà li ngua nja nyanṅ, mè ngu àbù' àghi àgème èntjì tò àa nkià la, li mpfə nga a èwet Satàn àdzi'a ngo' kèkweelè. Kàbòṅ mèlù' è ntsɛ ànəa bôo mɛ me la'a yùà la. Wu àghia bô kô, tè è kà wu àghia bôo me ni ane ndù'tsə la. Mbɔ̀ɔ̀mà è tsenè shu awa a èbem èngǎ vi nê àbaala mèlù' à ka li nyi a kɛ̀fɔ̀ vi a. Bià è ntsɛ èghiji. Wu mèlù' nàa ngià wòt chinkà ntsi'a ngià mbì'ì àkèghì la. Mèntjì mob nàa ngi è ghà ane ànəa màmpà'ta àbì tè bô tsi'a mbùṅkà fòḍla bonyi bôb, è wú àghia bô ghì ale bô ka nu mèlù' ko bô bakà ghì la. “Mànua mèlù' nyanṅ nàa ngià wòt ghìṅnà mè ndà'à nyanṅ. Wu àbì'ta ànə wòt naa be mèlù'” (Mèngàtème 20:1).

Bòt bu bôo ngià mèlù' kèkweelè fìṅnà la e bē ngu àyob wú mbì'ì bôt'bu bôo nua mbèa la a mbì Mbɔ̀ɔ̀mà, nkàà nê Mbɔ̀ɔ̀mà la' nê, “Bia èbaala mèlù'! À yì a bì! Bìà wu bìà ka bôa a màfɛ̀ta mèlù' enu la” (Àsayà 5:22).

“À ṅa mèlù' kèkweelè abua wanyi wê tè tà nu mbe, ko à ye aà nga bìi a mbì Mbɔ̀ɔ̀mà” (Ábakòk 2:15). “Bì lá nko nê bôt kàbòṅ è ka li nyi a kɛ̀fɔ̀ Mbɔ̀ɔ̀mà a. Bô ka fite awì. Bòt bu bôo mpà'ta àbì la nè è bu bôo nkùkta bènàmbəa la, nè è bu bôo ngià mèdùùbè la, nè mbà tu tèa nòṅkà nè te ko la, è ka li bô àdzi' a kɛ̀fɔ̀ Mbɔ̀ɔ̀mà a. Ka wu bɛ̀tsɔṅ nè bôt bôo fibla bôt è nki ebo nyanṅ la, nè bôt bôo nua mèlù' mbèa la, nè bôt bôo nda'a kàbòṅ adù tɛ̀lente bôt la, ndò' nè bôt bu bôo nia mètànṅ ntso èghi bôt la, è ka li ebo àdzi' a kɛ̀fɔ̀ Mbɔ̀ɔ̀mà a” (I Kòlìn 6:9-10).

Èghi mbjɛtè ènyit ta tèa nkià la àa kà lɔ̀tè. Èbe ko adù wu mànja àbɛ nè màmpa'ta àbì kà yɔ' nè mèmiiite kàbòṅ nè màngia kàbòṅ kà bô àtsəako'ɔ nè ndi wòt nàa me ni èghi tsa ngia Mbɔ̀ɔ̀mà vi la, nè tɛ̀bətə nè mpàb nè àyòṅ nè ghò'nà nè èntjì bì nè ègho' nè màntsi'a ane mètsə tsa tsa ndò' nè màngabta etseke tsa tsa. Èghi ko ane ngaa mè ngu mànkia nè àghia wòt tsa è wu tsi'i a ye, nè màmbèa mèlù' nè màngia àghi àgème èntjì wê àa nkià la, fòle nè èghi ko tsa. Tsi' è mɛ sɔṅkè ètù bì mbì'ì e ndi ndzìi ngi la nê, bôt bu bôo ngià èwu èghi mboṅ la è ka li yea kɛ̀fɔ̀ Mbɔ̀ɔ̀mà a” (Gàlasià 5:19-21). “Bì ka tsi mbè mèlù', è wú àghia àa ngià bì ghìà mènə mbì'ì èkèghì la, ka bì tsi' Fo Mbɔ̀ɔ̀mà è luy a mèntjì mǎ” (Èfesòs 5:18).

Yesò nàà nto wòt ègème tàa nki kùŋe a Mbɔɔmà la. Tà la' nê, “Àtɔŋ wòt a yya tà ki'i e ŋa mèleb tà nu” (Jɔn 7:37-38). “Wòt wu àtɔŋ tò a yyy la tà ki'i, ye mèleb ye màa! Àwò wu kà bɔ èkab la ki'i, njy ntsətsə nji! Ki'i njy mèlù' Mbɔɔmà nè malik, àku” (Àsayà 55:1). “Wòt nua mèleb mu màa nga e ŋa abua tò la, ko àtɔŋ tò à ka lò' àlia tsi yu a. Mèleb mu màa ŋa abua tò la naa tsi'i ane tò mbi'i adzi nàa nk'ɔ a si àfi' àgème ŋà tò mèmpepeme kàlià la” (Jɔn 4:14).

4. Kekɔŋ tja ane loŋ, nè wòt tàa sàà ènyit zi a mǎngià mènè la, nè wòt tèbə. Àtsəa kekweelè aà mbè mbia wú mbi'i wòt tèbə (I Samuèl 15:23). “Wòt tàa ka bɛŋne e fà'la la wua mbùŋa vi ziambɔŋ, àfa'a tò wu wú mǎmiita àghia ye ghĩ ngu ebo la” (Àkata Mèngǎtème 21:25-26). Joshuà li mbɔ ndi tàa shu abua bɔt Izèlè nê, “Bi ka ntsèke àdzi' yaa kà ye àghia bi ghia la, bi temne ngà nì àla' yu!” (Jojì 18:9) Wɔbɛ è ta'a wu a ndètə, mè sàà ènyit zi a mǎmbɔ èghi Mbɔɔmà. Yesò li nê, “Bi là nyò'tè è nyi ane awa ètsə” (Lukas 13:24). “Wòt ègème tà ki la, naa ye” (Matiù 7:8). “Kèfɔ Mbɔɔmà nàà nki'a nè ètj, bɔt mètàn è bɔ ngu bɔt bɔɔ fàa ane ètj la” (Matiù 11:12)

Ba me fəone ane ànəa mèmpepeme kàlià ma, ko èliŋkè ba aa li ghò'o a èwet Satàn. Àfəone a ghĩ bà ka wua ntsà'ta Mbɔɔmà, bàà ka meè ngua nkià mènè Mbɔɔmà ntsɔ, bàà ka meè ngua mbɛŋna èghi ntsɔ bu Mbɔɔmà è kà'á awa la. Ale baa wu li eleme. Mbɔɔmà nàa ngi tà là'a abua yê, tà la' nê ŋa èntij wê abua zi laane, Satàn nê tsi'i ŋa atetsɔ', kò ane àlia à kɔŋkè la le', è wú àlia ateko à ka li lò'ɔ ki'i la a. À yea mbɔŋ a wu eghi aa pfə ka bɔ mèmpepeme, kà bɔ Yesò Klistò ane mentsèke mè. Mbɔɔmà la' nê, “Bi zəa ànəa Mbɔɔmà è shu la laane, bi kà nkweèle àtsə mbi'i bətət nya' bɛ e li ngi la. Bɔ li ntuy eyute ànəa Mbɔɔmà shu la” (Ebùlù 3:7-8). Bɔt nyan e pfə'te ka zi mètij mɔb ane Mbɔɔmà nkàà ndi bɔ li ngua ntsɔ'a ntsàà nè mbi, ane àlia à te bakà li mè ki'i la. À ko nê ghaa ètsə' aa tsi a wê à?

Bèngǎŋ aà nia.àghela kekɔŋ ndùta tèbə tɔb. Aa àdzi' yaa nyi'ta kàbɔŋ wu bàa ngià a mǎndzəa tèbətə, ntua tèkwabtə, ndùta tèkaŋtsə mè njia mèkù tèbə, ba wu me zi mètij ma wú ane Mbɔɔmà wu tà wu yu la. Bɔ shu awa nê bà zì mètij ma wú ane Mbɔɔmà wu tàa ntiŋa awa àfi'a àkikè, nè àfi'a àghy, nè àfi'a ngo' mè nè àfi'a èvə e dzə ane wòt la. Bàà ka me nɔŋè mètij ma wú ane mènè èsi ntsɔ kò me èsi kàbɔŋ le', nkàà nè “Mbɔɔmà nàà nyi'ta wòt èlɔ tàa tsè la” (Àkata Mèkù 37:23).

“Wòt wu ane yi taa ngòdà la, tà tɔ bɔɔɔɔ a lob Mbɔɔmà bɔ ki'i ntsà'ta Mbɔɔmà àtsə tɔ, bɔ me tsà'te ale, bɔ me zì mēwet ane tɔ ane èlèn Yesò Klistò. Bɔ me tsà'te ale ndzì èntjij wɔb ane Mbɔɔmà ko aa ghĩ ngòona wu naa kweele. Bɔ ghĩ ale, ko Mbɔɔmà na lɔka tɔ, e mēe wa'a kàbɔɔ-tɔ na è wu nē tà ghia kàbɔɔ la. È wu ale, bi me shu mēnà kàbɔɔ mĩ abua bonyi bi mē ntsà'ta Mbɔɔmà àtsə yɔb mbi'i kweele” (Jimsì 5:14-16). Mbɔɔmà li shu abua bɔt Izàlê nē “Bi ka tɔɔ bɔ bi àdzi' yu bɔo ntɔɔ banyà ɔa abua Mbɔɔmà la, bi ka-mē mbijne bɔt bi e me tu tèkwabtsə, bɔ ka mē me tɔ bēmpfəà. Tāt wj Mbɔɔmà nàa mpààbà bɔt bu bɔo ngià èghi bàà la” (Ditòlonomì 18:10-12). “Bɔt bu kà wu li nyi a èbem àpfəà nĩ yu la wu bɔt bu bɔo ngià mbi'i babə la, nē bɔtebə nē bɔt bɔo mpà'ta àbi la, nē bɔt bu bɔo mbũnkà bɔt la, nē bɔt bɔo ngù'ta bènàmbəa la, ndò' nē bɔt bu bəgème bɔo nkɔɔkà àfite mē ndà'à àyùà la” (Àtsə 22:15).

“Ka ngà me tujne èvə abua bɔt bu bɔo ntsə bēmpfəà la (mbi'i tawùm). À ghĩ ale, ko à ka tsi kù'u a mbi Mbɔɔmà a. Wu mmɔ tāt wē Mbɔɔmà” (Lèvitikò' 19:31). “Bɔt aa me shu abua yi nē bi me ghĩ ntua tèkwabtsə, mē ngà abua bɔt bu bɔ la' nē bɔo ntsə bēmpfəà, bɔo shijta me ndèmtà ndà'à la. Bɔo ngi bɔ me shu nē, bɔt è me biite mēnà abua bènàmbəa nē bēmpfəà ambo bɔt bɔ bele beyy la. Bɔ là'a ale bi biilè nē, “Bi yute ànəa Mbɔɔmà nàa shu awj la! Bi ka njute ànəa ndèmtsə te shua la. Ànəa bɔ shua la à ka tije awj ane àghì àko a” (Àsayà 8:19-20).

Àa ntsə àkatè yaa ale, Mbɔɔmà me là'a abua yē, ntsə awē nē kubte ane bèkàbɔɔ bē ɔa èntjij wē abua zi. Ka à miita kekɔɔ yu a èntjij wē la a me shu nē tsi'i ghĩ atetsò', kò ane àlia a kɔɔkè la le', mē me zi kèbɔa a èntjij wē. Taa me là'a a èntjij wē shua nē “E ndà ndzià èntjij am ane Yesò Klistò ko bɔt àndà bɔ, nē bèshy bɔ, nē bɔt ko tsa àa me shu nē ghàà? E mbakà tsi nga èdzi'i èben, nē èdzi'i mēpà, mē nē èdzi'i bɔt àa ngà ngà'ta awɔb ane mēnà ngɔɔ la, ko è gha àa ghì à? Bɔt e tuj e ye èghi ntsɔ bu nyaj wòt nàa mbo ane Yesò Klistò la, nē àlɔnkè yu a ghe bɔt àa mbo ane tɔ la, nē mēngù'te tɔ mu betsi'a èngā wɔbɔ è ka ko ndà'à ànəa mùà la, mē nē ènj tɔ, nē mēmpème kàlià mu è luy ne mēngù'te la, ntsi'i me ye èghi bɔɔ sɔɔ na bɔ zì èntjij wɔb ane Yesò la. Mbɔ me ghĩ ale kèbɔɔ wɔbɔ nē kèbɔɔ èvə ke kuule awɔb ane àbù' a Satàn. Ka Yesò Klistò li nkì'i ngi bɔt e peme èvə lu bɔ li ngua mbɔo lùà tè ntsi'i mbi'i èbù' a èten àfi' àgème la (Ebùlù 2:14-15). Èntjij wu àa ndèlè a mǎngia àghia Mbɔɔmà è shu la, àa ngià à kwèlè àtsə tè èntjij wē e tsi'i mbi'i àghele a kekɔɔ.

5. Ngwinyà wu anyà tàa nkwèla banyà ko, fòòla bobè la. Wòt nògà mpàb nè ntsò nè ntijj bìi a èntijj vi, ko betsi'a è ghi tà bùgè wòt. À màà ngu ko enyò'te e baq ntijj bìi yu, ko àfi'aa vò nàà tsi'i egwele ane àliq la. È wu ale bijine nê ye bò ntijj bìi, ngi Yesò tsi yuà a èntijj wê. “À ka ngà'a èlù abua ntsò, ntsò wu èlù ngo'” (Mèkù 37:8). “Ntsò è bò a kàbòq mè me tsòke eghi” (Àkata Mèngàtème 27:4). “Me baq èntijj wê, wu ànəa kèghì e bèa wòt a èntijj wê” (Eklisiatis 7:9), “Wa'a ntijj bìi” (Kòlosià 3:8)

Èkwèt àa ngi e nu mèlù' mbi'i ebo mètaq eni ghi a kàbòq, ka è wu “mbi'i mèlù' bò ni àtsəq nyàkàbòq ngi la” (Ditòlonomì 32:33). Màmvoa kàbòq nàà ndjà a èntijj wòt kàbòq, ka Mbqzma bò me zi bòt bàgème a èbem ngo'. Yesò li nê “Me kòqkè wanyi wê mbi'i àwombòq” (Mak 12:31), mè nê “Me kòqke bòt mpàb bê” (Matiu 5:44). Mbqzma li nê yea wa'a èfanə ba, na baa wa'a èfanə bonyi ba ane kàbòq bò ghi ane ya la (Matiu 6:12). Mbqzma nàà mpàabà bòt bòo nkìlā mèsi, bò ka mē ngua ndzàatà ènyit yob la. Èntijj wòbq aà nkia wu èlù mambuq wòt nè mánua èbet, è wu ale ngule àlanqè a bò ndi àa wu a èntijj wòt, na e wu tseke ane àfi'à seè la.

6. Nyàkàbòq li fite a Ive a èbem àdzi'a mbq Edèn ntsòkè ngule lèmu nè èshy wu e li ngu a kètsià wob bò Mbqzma la. Satàn li ngua ngò'na Adàm bò Ive nkàà ndi Mbqzma è tsia awob àtsəa ngòq, bò me tseke ane ètsə wemo' nè Mbqzma, nko la' nê bò ji àdzi'a Satàn la. Sàtàn li nia ghò'nà ntàqke ndi yea shuke awob a si, e tsòkè èshy wob nè mèntsəke ntsq mu bò bò nê Mbqzma la, tē a te wú mbi'i tà tanqe la. Èwu ghò'nà waa Satàn è bəq la, è wu a èntijj wòbq ko taa me ki e tsòke mèngù'te a mèntijj bòt tà ye nê bəo ntsəka ntsq la. Ghò'nà nàà nia mèmiite kàbòq nkì'a a èntijj wòt ngià tà kwà'ta ndi yea tsòkè mèngù'te bòt ko la, tē mambūq wòt kà tsi ngu àghia kekweelè. Eyaa èwu àghia bòo ndzia a kètsià bòt bə yə'ə la. “Lù àvi nàa mbq ghò'nà, tà tsò kwà'ànya'ne, tē màmvoa kàbòq kà bə ndia abua tò.” (Mèngàtème 6:34). Ghò'nà nàà ndzià ngo' nè mpàb a èdzi'i tēwen nè èdzi'i èfà' ko tsa ane ndi betsi'a wòt kà ko shu la. È màà ngu wú bòt bu bòo fa'a abua Mbqzma la, nè bu bòo ndà'à èngq tò la, ko è beko aà ngò'nà bonyi bəb àfi'a bə ye nê mètaq Mbqzma naa ane yob tē ntsə àwob la. Bò me ko awob àfi' àgème, mèntijj məb mèe ndyū nê èkəq Mbqzma wu Fo tò nàa qə la. (Lúm 9:5). Bò bakà ghi ale ko ghò'nà naa tsòke àfà' yob nè àghia bə wu yuà a mbi Mbqzma la.

7. Àghoobe àdзи' yaa a là'à ànəa kàbòŋ aghàbà nè èkòŋ èkab, è wù àghia àa nia mènə kàbòŋ ègème nkì'a a sítsá' ñàa la (1Tòmàtià 6:10). Èghoobe ko aa àla'a Kòngò àa ñì è ye èlii e me kwela nkwèla tē mbù'tē mpfə la. Wòt aghàbà nàà kà gha'a àbu azi etiŋe bòt ntseb nè bòt bòo nkìŋkà la. Ka tàa ñì tà me nyò'te ane èbà ègème, àyea ntsò nè àyea kàbòŋ a màmbò èghi ñòŋ yàà. Yesò zìambòŋ li nē, “Bì ka ñòŋ èghi èkab b́ì a sítsá', a èdzi'a èso'o e bakà kwet ko àwàlàka aa b́àà, mbə b̀etsoŋ e b̀ə'ə lob ñìŋ la. È wu ale ñòŋ èghi èkab b̀e àdзи'a Mbòzòmà wù la. Eyaa wu àdзи'a betsi'a èso'o è ka gha abot, àwàlàka à ka wu b́àà, b̀etsoŋ è ka meè ngu ko enyi eni la” (Matù 6:19-21). Bò li ñì àti ntènte Akàn b̀ò àndà zi nkàà ndi tà li nkòŋkè a 'gól b̀ò silbà nè ndítsə la (Joshuà 7). Judas Ískaliòt wakatè Yesò li ntìŋnè, nkàà nè èkòŋ èkab e li ñì tà f̀ìŋnè a tāt vi Left'. Èkab kò gól le' è ntsè àghia kàbòŋ. Wu èkòŋ èkab (a èbem èntj̀j̀ wòb̀ə) ka wu kàbòŋ la.

Bèzi nē mb̀atsə nēmbu' a sítsá' e gha ndi b̀òo nki t̀j̀j̀ ñgò yemò' ebo èkab nyan ane màsonkwà nè èluula babə nè bèloà la, ndzè àwob nè b̀òt èndà b̀ob a ñg̀ìnè. M̀ankia e wu wòt èkab kà ye ngo' nàà ñgià b̀òt etsoa, mb̀unà b̀òt, mè ndzià f̀òdla awob a èbem èvə. Èkòŋ èkab nè aghàbà wu sh̀y m̀ankia nè b̀òt è ko avi nyan, nè m̀ankia nè ye wu t̀j̀j̀ àtsəa b̀òt àba politik, nè m̀ankia ebo èkab nyan e me ñia ñg̀ìnà b̀òt ntseb, nè m̀ankia ebo mètàn a ègwet b̀òt a lob Mbòzòmà, m̀bi'i e mè koke èlen ch̀osi è ntsàà m̀bi Mbòzòmà, mè shua nè b̀y Mbòzòmà bu kà wu a èbem ch̀osi vi la ntsè b̀y Mbòzòmà (Mak 9:38). Yesò li nē “Bì ñì àf̀i' mb̀ò me ko m̀bi'i è gho' e wu a k̀etsià ẁj̀. M̀empème wòt nè mèntsèke ntsò t̀ò è ntse ane èghi tà b̀o la, ka tà màà mb̀ò èghi wù nà le'” (Lukas 12:15). Bò li shu ànəa wòt èkab ko nē “Wòt èkab ko li ngu èghiji e ta'a k̀o'ə a èbà'a t̀ò. Tà bù' me m̀iite a èntj̀j̀ vi nē, ‘e mbakà b̀ò àdзи'a màa paŋe èghiji b̀y bàà la. Màa ghì na à ?’ Tà tseke tē mè ntsi'i shu abua zi zìambòŋ nē, ‘ye àghia màa ghì la. Maa bùu ñgò t̀ə e tsàa a si, e b̀y te ñì màa paŋe èghiji b̀y nè èghi b̀y ègème a èbèm la. Àf̀i'a màa paa la, maa shu abua am mm̀ò mbòŋ nē, e ngu wot èsi ntsò. M̀a b̀ò èghi ntsò ègème màa nkià la ane mèngù' nyan. È nka tsi dèbè ènyit ỳə a, maa j̀i, enu, emè wù'tè am ntsò.’ M̀bi'i tà là' ale la, Mbòzòmà shu abua t̀ò nē ‘Ye àkègh̀j̀ àko. Fo ỳe nàa dzə ane ỳe kwà' ètsə' wàa. Waa nàa li j̀i èghi bàa à paŋe abua ỳe la à?’” Yesò me paa èngà vi nē, “Eyaa ndi àa li wu ane wòt ègème tàa f̀eta èghi nyan p̀ànà abua zi zìambòŋ a sítsá' ñàa, ka mb̀ò ngu wòt ntseb a m̀bi Mbòzòmà la” (Lukas 12:16-21). “Wòt nàa li vi ghà na tà j̀ia èghi sítsá' ègème mb̀ò nyò zìambòŋ la à? Cha' àghì a ntsè” (Mak 8:36). “M̀bi'i àa ale la, bì ka me dèbè ènyit ỳj̀

shua nê bia ji ghà ko kwàà ghà le',... bi me zə wú mènə kèfɔ Mbɔɔmà ko taa ŋa wɛ̀ èghi bàà ègème bìa nkià la ... nkàà nê àdzi'a bi paŋe èghi èkab bɛ̀ la, wu àdzi'a mènɛ̀jɛ̀ mɛ̀ wu la mɛ̀” (Lúk 12:22-34).

8. Satàn, tát mɛ̀fɔ̀ ègème nê bòt bò ndà'à mɛ̀fɔ̀ la, wu wòt tàa ŋwèèlà àwa nê bàà ghia kàbòŋ la, mè ngu wòt tàa bɔ̀ mènɛ̀jɛ̀ bòt la. Yesò li nê, “Satàn wu tát wɛ̀, àfà'à yɛ̀ a mè ngu wú ndi bìa me ghi wú àghia tàa nkià la. Tà lè yaŋe wu wòt tàa bùŋkà bòt la, tà kà wua nkia nkũŋ, nkàà nê tà bakà li mè là'a nkũŋ. Tàa ŋi tà là'à mɛ̀fɔ̀, tà wua ndà'à mbi'i tàa ndzià ŋgia àfi' àgème la, nkàà nê tà wu wòt mɛ̀fɔ̀, mè ngu tát mɛ̀fɔ̀ ègème” (Jɔn 8:44). Adzi'i àfite nàà mbê mbia wú mbi'i àfite a nyaŋ. Mɛ̀fɔ̀ nàà və̀ bòò ndà'à, èshia, mè ŋià la. Wòt tàa shua nê ye wu àghia kà wu yuà la, wu wòt mɛ̀fɔ̀, nkàà nê ane nkũŋ tàa nyi'ta àghia tà ntsɛ̀ yuà la. Betsi'a Mbɔɔmà kà la'à mɛ̀fɔ̀ – klitèn kà wu là'a mɛ̀. (Tɛ̀tò 1:2). “Ale ba me shu nê ba tsi'i àghi yeamɔ̀' nê Mbɔɔmà ka mbò me ghi mènə ndzɛ̀m, ko ba tsi'i bòt mɛ̀fɔ̀ ane èngə̀ wa nê àghia bàa ŋià la” (1Jɔn 1:6). “Ka bòt bu kà wu li nyi a èbem àpɛ̀à ŋɛ̀ yu la, wu bòt bu bòò ŋià mbi'i babə̀ la, nê bòt tɛ̀bə̀, nê bòt bòò mpà'ta àbɛ̀ la, nê bòt bu bòò mbùŋkà bòt la, nê bòt bòò ngù'ta bènambə̀a la, ndò' nê bòt bu bàgème bòò nkòŋkà àfite mè ndà'à àyuà la” (Ètsə̀ 22:15) “Mbɔɔmà nàà mpààbà wòt wu tà ye ànə̀ mbò me là'à mɛ̀fɔ̀ mè nkwàta ndà'a la” (Mèngə̀tème 6:19).

9. Kɛ̀ntɔ̀ ke là'à ànə̀a àghi yu a èntɛ̀jɛ̀ wòt ègème àa ŋià tà mɛ̀tə̀ la. Èntɛ̀jɛ̀ wàa e dɛ̀tə̀ àdzi' yaa, kàbòŋ mè ngu adɔ̀, a teko ntsi'i mbi'i e pɛ̀ə̀, nkàà ndi àa nkòŋkà a mǎŋgia kàbòŋ àfi' àgème la. E tsi'i mbi'i wòt kàbòŋ kà ye àghi, tɛ̀ è ka tsi nua nkoà àba ntsɔ̀ kò àyɛ̀a kàbòŋ le'. Mèmiitə̀ kàbòŋ maa naa ŋi è ghǎ àfi' àkò è bòdɔ̀le avi, è gha àyɛ̀a kò è me ghòɔ̀nɛ̀. Àa ŋi a me fèèlè àfi'a a ghɛ̀ ngu me shɔ̀yɛ̀te la, mè me shɔ̀yɛ̀te àfi'a aà ngu me fèèlè la. E fene tɛ̀ tsi'i mbi'i me bòt bə̀ pɛ̀'te la, mè ntsi mènɛ̀jɛ̀ mɔ̀b ane Yesò tɛ̀ ntsi'i mbi'i bòt kà bə̀ èyɛ̀, tɛ̀ ntsi'a ndzə̀a ànə̀a fote kàbòŋ te fita bòt shuà la, mè njùta mènə̀ mu bòt mɛ̀fɔ̀ àa nyi'ta la (1 Tòmàtià 4:1-2; Ebùlù 10:22).

10. Èghi a Mbɔɔmà aà ndzə̀a àghi àgème àa èntɛ̀jɛ̀ wòt la. Àghia ko betsi'a a lɔ̀ɔ̀tə̀ a mbi àghi a tò yu nkòdɔ̀la la a ntsɛ̀. Ale tà ko mè me ye ànə̀a ndò̀ àgème àa èntɛ̀jɛ̀ wòt, nê àyɛ̀a tàa nkwà'ta la. À màà ŋià a kàbòŋ wé wú a èbem kèbì'à, kò a èbem ntsɔ̀t, kò a èbem èbi nê àdzi'a ko tsa le', ko Mbɔɔmà nàà ndzə̀a. (Àghi yu a èbem bèpikchò' baa la, a bɛ̀ ngu mbi'i èsi nɛ̀t àa la).

11. Bɔbɔ tɛlɛ taa mbɛ'i ɛwet te ghaale ɛntɛj waa la, te nyi'ta ɛkɔŋ Mbɔɔmà e ghaale mɛntɛj nè kàbɔŋ adɔ la. Mbɔɔmà nàa mbatà mpaaba kàbɔŋ ale, ka mbɔ me kɔŋke a wɔbɛ, tà ka wua nkià nè wòt kàbɔŋ è pfə, ka mbɔ me ki nè tà wa'a mènə kàbɔŋ mi mbɔ mɛmpɛme (2 Pità 3:9). Yesò li nkɛ'i e ghɛ bɔt kàbɔŋ aa peme. Mɛng'u'te è ghe a ɛgwet ane wòt kàbɔŋ wemɔ' tà kubte ɛntɛj vi, ngwà'à mènə kàbɔŋ mi la (Lùk 15:7). Tɛlɛ tu te wua ndà'à ànəa àlɔ a Yesò Klistò mɛ, “Wanjɛ Mbɔɔmà wu tà tsi mènə kàbɔŋ bɔt ngɔŋ la” (Jɔn 1:29).

12. Wantɔ Mbɔɔmà e tja ane ɛngɔ Mbɔɔmà. Mbɔɔmà nàa nki là'a abua bɔt bu bo fita awɔb, bo mè nɛ'è a kàbɔŋ, è wù àbò'à lelet la. Tà ki là'a abua yɔb mbɛ'i bɔɔ wa'a mènə kàbɔŋ mɔb, e bɛjine ɛka'a Mbɔɔmà nè ɛkɔŋ tò aa ki'i a mɛntɛj mɔb.

13. Baba wu alɔ Fo Mbɔɔmà, Fo yu nàa nyi'ta nkɛy Mbɔɔmà la; nè ànəa kàbɔŋ nè àyɛa ntsɔ mè nè ànəa ɛsa'a Mbɔɔmà la (Jɔn 15:26). Fo Mbɔɔmà ngaa àdzi' yaa è kà wù a ɛbem ɛntɛj, nkàà nè betsi'a Fo mbɔy ka tseke a ɛbem àdzi'a kàbɔŋ nàa abot la.

ɛntɛj wɛ e wu mbɛ'i pikchɔ waa, à dɛ abua Mbɔɔmà, ngà'a ɛntɛj wɛ abua tò, ngɛ ɛka'a ɛngɔ tò e be'è a ɛbɛm. “Bɛ zi ɛntɛj wɛ ane Tè Yesò, ko Mbɔɔmà naa ghɛ bia peme” (Àfa'a 16:31). Mbɔɔmà nàa nkià, tà kà' nè yeà nga kubte ɛntɛj wɛ, e ŋa wɛ ɛntɛj fi nè mɛnkwa'te fi. (Èzekèl 11:19). Bo gha'tè ayaa nyi'te a ɛbem pikchɔ we babe.

PIKCHÒ WE BABE

Pikchɔ waà wua nyi'ta ɛntɛj e kubtè tɛ mbù' me ki a Mbɔɔmà la. Wantɔ Mbɔɔmà è bèa àlumbàn, è wù ɛngɔ Mbɔɔmà wu, è wu “Èyɔ mè mbɔ mètàn la. E tɔɔ tɛ ntsɛ nyi ɛbà bebe. Aà sòbà tɛ ngà ndzəa àdzi'a àlɛŋka wɔbɛ nè fo tò à wu abot la, mè sòbà tɛ ngà ndzəa a ɛbem ɛkwɛ bɔ mbòlatsə. Aà ngià Mbɔɔmà è ko àghia wòt nàa mɛtə-la, nè àyɛa tàa nki e ghɛ la” (Ebùlù 4:12).

ɛngɔ Mbɔɔmà aà nkɛyɛtə tò nè, “Àbɛ a kàbɔŋ wu ɛvə” (Lomàn 6:23). E mè nè “Waa waa è bo ndi tàa pfə ngɔ yemɔ', e me lɔ'ɔ Mbɔɔmà naa sa'a tò la” (Ebùlù 9:27). Àdzi'a bɔt kàbɔŋ nè bɔt bu bo tɔy zi mɛntɛj mɔb ane Yesò àa li ghà la wu a ɛbem ɛlɛmè wu àa nkòdla nè ɛwet nè ɛkem adɔ là (Ètsə 21:8).

2. Èntij e bijne a kàbòŋ vi la

Èntij e bijne a kàbòŋ vi la

Wantu wu è bèà àghele àtsəa abua ntɔŋ zi. A wua nyi'ta wòt kàbòŋ nè bàagème aa li pfa. Mbijte ènyit ta tu bàa nkòŋkà nyan, ngwèà, njia, nàŋa, mè nia àfi' ngi àghi àgème mbijte ènyit mbɔŋ te kià la, tea li e pfa e lɔ'ɔ e fi -tègwetsə tea kwele, ka èlìŋkè ba nè fo ta e bɔ ngu wu ane alia nè àlia. Ba li tji a mbi Yesò Klistò taa sa'a awa (2 Kòlin 5:10).

Baa ndzea wòt kàbòŋ àdzi' yaa tà bù' tē me yute èngǎ Mbɔɔmà mè ngà'a èntij vi ane èkɔŋ Mbɔɔmà la. Fo Mbɔɔmà è bù' me nyi'te èka'à vi a èbem èntij kefen wu e luy ne kàbòŋ la. Èka'à Mbɔɔmà e ki'i a èntij tò mbi'i efɔ ndzēm.e tsàà àbɛ. Èka'à Mbɔɔmà aà ngi è ki'i àdzi', tē ndzēm lùlùl. Kàbòŋ wu bɔ ni banyà bàgème niŋ nyi'te àdzi' yaa la, è bɔ ndi nàa ghà la. È wu ale, àwò shu yɔ yu nto àkatè yaà la, sǎ Yesò wu tà wu èka'à ngòŋ la tà ki'i a èntij wē, mbi'i ndzēm nè èghi kàbòŋ bu bɔɔ ngia a èbem ndzēm la aa sà èntij wē mbi'i bɔ nyi'te a èbem pikchò waa la. Yesò li nè “E ngu wòt taa ŋa èka'à abua bòt ngòŋ la. Wòt tà kùŋè am la ka tsi ghèène a èbem ndzēm a, taa tsi'i ebo èka'à wu àa ŋa mèmpe me la” (Jɔn 8:12). Betsi'a à kà ko ni mètàŋ mè nè èyi wē, kò è we bobɛ le', niŋ fāa kàbòŋ a èntij wē. Ndà'à èlɔ àa njua mè ngu yàŋe eko fə a kàbòŋ la wu mǎngia ndi Yesò wu tà wu èka'à la, taa ki'i a èntij wē mbi'i ndzēm yu, è wu kàbòŋ la na sà àwè la. Èŋu nè tētɔtsə aà ŋa awa èka'à a èbem ndzēm, ka nyèm sa', ndzēm nè mèkà'à tèchiile ka tsi ngu. Yesò wu àtanyèm a mènè ntsɔ. Tà li nga a èbem Ta'à lob Mbɔɔmà yu a Jèlusalèm la fə bòt bu bàgème bɔ li ngua nta èwen a èbèm la, mpààtà bètibela bòt bu bɔɔ nkùbta mèkab la, nè batj bòt bu bɔ li ngua fji nà banj ndik la shua nè, “Àkata Mbɔɔmà a la' nè, ‘Lob yɔ wu lob bɔɔ me ntsà'tè am a èbèm la’, ka bi niŋ ngi è tsi'i àdzi'a bètsɔŋ àa nki'a ndòòtā la” (Matìu 21:13). Èntij wē e bɔ ndi àa wu lob Mbɔɔmà, àdzi'a Mbɔɔmà nàa ntsèka la. Tàà nki tseke a èbèm, e ghi aa me bɔ, e zi èka'à nè èkɔŋ nè mèngù'te a èbèm. Yesò li tà kà ki'i ewa'a wu a kàbòŋ wa, tà li nki'i mbi'i e tsi awa a èbem kàbòŋ. “Wǎ Mbɔɔmà nàŋà ndzà àwè sàŋ, à ko nè à chimè mpem” (Jɔn 8:36).

PIKCHÒ WE BATAT

Pikchò waà wua nyi'ta awa èntij wòt kàbòŋ taa ngwà'a mènè kàbòŋ mi la. Tà ye bèkàbòŋ nyan bi bu be li ngi Yesò Klistò è mpfa a mbi mbasa la. Mbi'i taa ndzea mbasa wu wantu Mbɔɔmà bɔ Èngǎ Mbɔɔmà e nyi'ta tò la, a saa tò a èntij tò wu nè tèsɛ àfi' yaa la, tē ngi èntij tò e lèt me feèle atò ane bèkàbòŋ bu nyan tà ghi la. Mbi'i tà ye èkɔŋ Mbɔɔmà wu

3. Èntijj e wa'a kàbòh vi la

tà tsè ane Yesò Klistò nyi'te la, èkɔŋ mboŋ e baʒàtè èntijj tò. A li ndá mbàʒàtè èntijj tò. mbi'i tà ye nê Yesò Klistò Wá Mbɔɔmà li nk'i e tsi bèkàbɔŋ bi bu nyan, ye ghí, mbi'i tà li mbijjine e pfə àdzi'a zi a mbi mbasa la.

Ndi wu bo li shùù a Yesò, ndzi ntà njiŋtsə àtsəa tò, mè ngùùte mpitsə àbu tò nè èka tò tà pfə a mbi mbasa nkàà kàbɔŋ wa la, a ghí wòt kàbɔŋ wu tà bù' tē me wa'a kàbɔŋ vi la kubtè èntijj vi nè mèntsəke' mi nènkhèm. Mbi'i tàa ntə Èngǎ Mbɔɔmà wu, è wu mbi'i àlùgila tàa ndzea vi adù la, tà me paa ndzèa ndi ye lùùla a Mbɔɔmà tē yè ka wua ngià àghia tàa shuà la. Èntijj tò e me lèlè tē ndyù ne tēsè. Mbi'i tà gha'a èntijj vi me shùù mési ndia abua Mbɔɔmà la, Yesò sò'tè àvi nk'i a mbi tò. Èkɔŋ Mbɔɔmà nè àlànkhè a tò e ki'i a èntijj tò, mbi'i tà bù'ù tē me ye nê **“Alɔa Yesò Wá tò a shùù àwa ane bèkàbɔŋ bàgème la”** (1Jɔn 1:7). “Mbɔɔmà le', ña am èntijj ntsɔ mè ngi è mbo èntijj fi àa. me zə awè la” (Akata Mèkù 51:10). Èngǎ Mbɔɔmà e mèe nê **“Èntijj am aà mbò ane bòt bu bòo mbòdla awob, ngwà'a mènə kàbɔŋ mɔb, mbòa am mè ndzəa am la”** (Àsayà 66:2). Fo Mbɔɔmà ghà'a mènə Yesò shu atò nê, **“Wá am le' à ka ngwà'a ndɔŋna! Mā wa'a a kàbɔŋ wē”** (Matìù 9:2) Tà bàla ndèà mbi Mbasa nè àlɔa Yesò yu a li ntsəte adù la, mbijjina nè àlɔ yu a li ntsətè a mbo zi. Tà bù' me ye nê bo tsi a kàbɔŋ wu è wù mbi'i àbò'à ane zi la, nkàà nê Yesò li nkùùle èntijj vi ndze ngo' è wu wu ya la. **“Nê tà li ngà a mbo kàbɔŋ wa, mbò tēfɔŋtsə; bo shùù atò nkàà mènə kàbɔŋ ba ghí la.”** Nê **“Mbɔɔmà li ngi ngo' ya nòŋkhè a ègwet tò”** (Àsayà 53)

Fo Mbɔɔmà nè èkɔŋ tò e nyi a èbem èntijj wu kà tsi ndzèa kàbɔŋ la. Mbi'i tà zì èntijj vi ane Yesò la, tà ye nê bo wa'a a kàbɔŋ vi, mè ndá nko a èntijj vi nè àlɔa Yesò, Wá Mbɔɔmà a shùù mènə kàbɔŋ yèa ngià la ègème (1Jɔn 1:7). Tà ko àfi' yaa nè àlànkhè wòt ègème tà zì èntijj vi ane Yesò la à ka tsi pfəa, taa li bo mèmpepeme kàlià (Jɔn 3:16). **“Yesò li nì àlɔa zi nchù'ù ètsə ba ngi ba pem, Mbɔɔmà wa'a a kàbɔŋ wa”** (Efesò 1:7). Èntijj wòbɛ wu aà wua ntsəka nki ghí wua kàbɔŋ la e kubtè ntsi'a nkia me tseka fà'à wù abua Mbɔɔmà wu **“Tà li mbi nkòŋkhè àwa la”**. Ndi wu tàa wua nkòŋkhè ngòŋ nê èghi ngòŋ la, tà tsi'i me kòŋke a Mbɔɔmà nè mènə tò. Ale, pikchò waà nàà nyi'ta nê banyà bu be tìj ane kàbɔŋ la, be dzə a èbem èntijj tē ntsi'i àbɛ, ka Satàn kà wua nki sa àpfəà nya' azi. Tà bàla ndèà, mìtá nkia alý e kua kwèn. Eyaa wu lə yu Tāt wa Yesò Klistò è la' nê bà me lɛ èdzi' mè ntsà'ta Mbɔɔmà, ntem kwèn ta ña abua Satàn mbi'i taa lùùla wa la. (Jimsi 4:7)

PIKCHÒ WE BAKWÌ

Pikchò waà wua ndà'à ànəa klitèn wu tà bɔ ngule àlàṅkè nè mèmpeṃe kàlià nkàà èvə Tāt wa Yesò Klistò, mpemná wa la. Tàà ka tsi ngà'tè àvi ane àghia ko tsa “kà wu wú ane ndi wu Tāt wa Yesò li mpfə a mbì mbasa la. Èvə tò e li ngi ba pɔə àghi a ngòṅ yaà, ngòṅ yaà mè mpfə àghi a ya” (Gàlasia 6:14). Yesò li mpfə a mbì mbasa mbì'i “Kàbòṅ na bakà tsi mbo mètàṅ a ègwet la, ba mè me tseke mbì'i Mbɔɔmà nàà nkià la (1 Pita 2:24); klitèn tà pɔə àghi a ngòṅ la. Mbɔɔmà la' nē “Bà me ghi mènə mbì'i Fo Mbɔɔmà nàà nkià la, mbì'i bakà ghi àghia mbjite ènyit ta te kià la” (Gàlasia 5:16, 25). Bɔ nyi'te àyit yu bɔ li ngùṽte a Yesò àfi'a bɔ tsí ndite tò la, nè ngot tu bɔ li shùṽ atò la a èbem pikchò èntjì waà. Tà li ndzè ngo' ambo kàbòṅ wa nkàà nē “baà pem nkàà ngo' yu tà li ndze la”. (Àsayà 53:5)

Elòd bɔ bèshujà bi e li ngwèṽte atò, shùṽ atò, ndò' ṅwèèlè ntà bɔ ghi ane njiṅtsə la àtsəa tò, bɔ wu zì ye bɔ ghi ane gól la. Bɔ ghi ale mè ndzi ayit abualṽ atò, bɔ wu zì ambàṅ fṽ la, mbò ṅò'ne a si a mbì tò me wèṽte atò shua nē “Àtsèà bèfṽ, fṽ Bèjū tseke ntsṽ”. Bɔ ghi ale ntsəte mattsə ane tò mbò ni ayit wu abua tò la shùṽ àtsəa tò. Mbì'i bɔ tsenè ngjìnè atò, mè ngwèṽte atò ane la, bɔ ni atò nga ewṽṽte a mbì mbasa (Matii 27:27-31).

Bòt nyaṅ aà və bòo ntɔ awòb nē bɔ wu bèklitèn, ntsà'ta Mbɔɔmà, njia èghiji Lefi', nkàa mèkṽ Mbɔɔmà, ka bèkàbòṅ bòo ngià la be wu mbì'i bɔ wua mè ngùṽta Yesò a mbì mbasa (Ebùlù 6:6). “È ntsé wòt ègème tàa ntɔ am nē Tè, Tè la tàa li ye a kèfṽ Mbɔɔmà la. Bòt bòo li ye la wu ndà'à bu bòo ngià àghia Tāt am wu a ègwet la nàa nkià la” (Matii 7:21-27).

Baà ndzea ambè èkab Judà wu tà li fjiṅnè a Yesò ane èkwə èkab èghem yetat la èbem pikchò waà mī. Tà li ngi ale nkàà nē èkəṅ èkab e li nyi a èntjì tò, ndi wu è wu ndà'à àghia tà lè wua miità la. Bèshujà bu bɔ li mbàṅ Yesò la e li nki'i ètsə' nè mèkà'à nè mèchèn. Bèshujà bu e li mà'à èbit e ye wòt'tàa ni ndite tò la. “Bɔ mà'à èbit ane ndi tṽ ngàbtè a kètsià wòb” (Àkata Mèkṽ 22:18). Bɔ li ni àghi àgème abua Yesò mbò ntṽa nē “Baà kà ki nē mbè waà wu fṽ wa”.

Waa waa nàà nkià èghi ntsɔ Mbɔɔmà ègème, mbi'i mbɔɔ nè nyèm ka bò ka wua nki ɲa awɔb nèn-kèm abua Mbɔɔmà. Bòt nyan aà ndzea Mbɔɔmà mbi'i Mbɔɔmà ntsɔ wú àfi'a bò wu a èbem ngo' la.

“Shujà è ni èghɔɔ sòbbè kèmbè tò, kwà' àfi'a mbɔɔ àlɔ bò mèleb a me dzɔ” (Jɔn 19:33-37). Lɔnkɔ' me la' nê yeà nto, Pità tɔy ngɔ tetat nê ye bakà ko a Yesò, ka àfi' a me wu tà kùbte, ndi kwà'anya'ne (Matìù 26:69-75). Tè àà nyi'ta nê à ɲa èntɔj wê abua Yesò ane èghi àà ngià mè shua la? Kò àà mbò àtsəak'ɔ e ghɛ bòt ko aa ko à? Yesò li nê “Ale wòt ègème tàa ntja a kètsià bòt mbɔɔna nê ye wu wòt am la, maa li ghɛ a èli mbɔɔ ane tò a mbi Tāt am wu a ègwet la. Ka wòt tà tɔj a kètsià bòt ntɔy am la, wu wú èli màa li tɔy atò mɔ a mbi Tāt am wu a ègwet la” (Matìù 10:32-33)

Yesò li mè nê, “Wòt bakà bɔjne e kùɲè am e ɲe'e mbasa vi e pfa ambo yɔ ko tà bakà ku'u we tàa wu wɔ am'la” (Matìù 10:38). Ntsɔ wu bòt bu bò lɔdte a èten èwu lu è wú Yesò Klistò la

“Èwu àlia nè àlia, e gha'a a abua am la,
Tsi' è ndòdte ane yê,
Tsi' mèleb mu nè àlɔ yu
A li ngua ndzàa aba kèmbè fɛ fu bò sòbbe la,
Àa ngwa'a kàbɔɔ mè ndá mbəa la,
À yòò èntɔj am wu feèlà am la, nè mètàɲ mùà.”

PIKCHÒ WE BATÀÀ

Pikchò waà wua nyi'ta èntɔj kèfə wòt kàbɔɔ wu Mbɔɔmà nia ntsɔ nyan vi nè tèsɛ ti ngi tà pem la. E lá ntsi'i ngule àdzi'a Mbɔɔmà nàa ntsəka la, àpfa Tāt wa Mbɔɔmà nè Wɔ tò bɔ Fo tò. Àyaa a wu mbi'i Yesò li shu la nê, “Wòt me kòɲkè am ko taa me ghɛ àghia mâ shu nê tà me ghɛ la, Tāt am mè ngu me kòɲke atò, ba Tāt am e mè ngu ki'i e tseke baà tò ba” (Jɔn 14:23). Mbɔɔmà è tsè ane Yesò me kukte bòt, ndòdla awɔb mè ɲe'e awɔb a ègwet (Lúk 1:52).

Èntɔj wu e tsi'i ngule lob Mbɔɔmà àfi' yaà. Bò fəa kàbɔɔ a èbè. Banyà bu Satàn tāt mèfɔ wu àtsə ayob la be te ntsɛ èbem èntɔj mbɔɔ. È tsi'i Fo Mbɔɔmà yu è wu Fo Nkɔɔ la ntsəka a èbem. È te ntsɛ àdzi'a kàbɔɔ nàa ndzàa la. È tsi'i èntɔj àa mbò mbi'i àyit àa nkòdla tètətsə, ngià èghi Fo Mbɔɔmà nàa ɲa la, mbi'i èkɔɔ, nè mèngù'te, nè àlàɲkè, nè àbɔɔla èntɔj, nè mànkuaula èntɔj, nè màngabta èghi, nè màngia ntsɔ, nè

mànda'a nkũŋ, ndò' nè màmbaaba ènyit nè èghi kó tsa. Eyaa wu èghi àa mbò, wòbɛ bô Mbɔɔmà, bô mè mbjine bùa la (Gàlasia 5:22-23). Tà tsi'i mbì'i è ntɔ àyit àa nkòdla tètɔtsò adù ngule àyit yu, è wu Tăt wa Yesò Klistò la. Tà ghia mènò ntsɔ maà nkàà ndi tà li'i àvi a mbj Yesò Klistò la, Yesò bô èngɔ vi e mè ndi'i ane tò la (Jón 15:1-10).

Mbì'i Fo Mbɔɔmà è luy ane tò la, tà bô mètàn a ègwet mbj ènyit zi nè èghi nàa nkià la, tè ntùy mbj ènyit mbɔŋ (Gàlasia 5:24). Fo Mbɔɔmà nàa shua ndi tàa me tseke ka tsi ngua ngi àghia mbj ènyit nàa nkià la (Gàlasia 5:16). Tàa kà tsi ntsèke nkàà àghia tàa ndzea, ndzèa mè mìtá la. Tà tsi'a tsèka nkàà èntj vi wu tà zì ane Yesò la, “Baa tsèa ngòŋ yaà nkàà èntj wa wu baà zi ane Yesò Klistò la” (1Jón. 5:4). Tà tsi'a ntsèka nè nti nchi'à mè mbo èntj ndi wu Tăt wa Yesò Klistò bèle yaje ki'i la. Tàa ntsèka ndzea èkɔŋ Mbɔɔmà wu è wu ane àlia nè àlia la.

“Ntsɔ wu bôt èntj kèfə a mbì Mbɔɔmà, bèŋut aa li yea Mbɔɔmà” (Matù 5:8). Fɔ Dàbid li mbàte mbò èkab mè nù bombù bi nyan ntsè ale, ka mbò nko nè ngule èbet e wu nè èntj vi. Tà mè ndze ndi yè lá ngu a endi ane Mbɔɔmà la, ntsà'tè a Mbɔɔmà nè, “Mbɔɔmà le', zì èntj ntsɔ ane yɔ, mè ndzì èntj fi àa ndzèa wè la ane yɔ (Àkata Mèkù 51:10). Wòt ko betsi'a tà yòò èntj vi ziambɔŋ kò ngi mbò èntj kèfə, kà wu ndà'a wòt tà wa'a mènò kàbɔŋ mi tè nkì'i abua Mbɔɔmà mbì'i Dàbid li ngi, ndia abua Mbɔɔmà nè tà zì èntj kèfə ane zi la è ntsè. Mbɔɔmà nàa nki ghi ànàa fi ane mèntsèke mè. Ntsɔ wè wu wè àa nyòbta nyòbte, à kà wua shu ànà ngià la, ko èntj wè è ntsè àdzi'a ntsɔ abua Mbɔɔmà taa tseke. Tàa nkòŋkà 'e tije awè nkàà nè tà shu nè, “Maa tsètè mèleb ntsɔ ane yè, e shùu àwè ane bènàmbəa bu àa nkùkta la, nè àghi àgème a tsòkà àwè la. Maa ŋa awè èntj fi nè mèmiite fi. Màa tsí èntj wè wu àa nkwèla mbì'i èti la, e tsi'i ŋa èntj àa me zə am la. Maa zi Fo yɔ ane yè e ghí aa me nòŋe mbj tɔ ngià àghi àgème mà shu nè ghia la” (Èzekèl 36:25-27). Eyaa wu èngɔ Mènka'a fi Mbɔɔmà tà tsè ane Wɔ vi Yesò Klistò ŋa abua ya la.

Baà mee ndzè wantù Mbɔɔmà tà pùula a èbem pikchò waà la. Bô tsià bontù Mbɔɔmà nè, “Bô me baabe bôt bu bô nkùkta Yesò la, mè ntsià àwòb a èbem ngo'” (Àkata Mèkù 34:7, 91:11, Danià 6:22; Matù 2:13; 13:39; 13:10; Àfa'a bontù 5:19; 12:7 – 10).

Baà yea Satàn a èbem pikchò waà mî, tà tji a nget èntj wu mbì'i tà wua mè nki èlù e wène a lob nya' zi la. Àyaa a ghí bô me sàŋke ètù ba

5. Lob Nj Mbzqma

nê, “Bàa me baabe ènyit ya mè me ko awa, nkàà nê Satàn wu tà wu wòm̀bù wa la nàà ngèèba mbì'i Sambàn ndzite tò tèa nkua la, nkia wòt taa kwele la (1Pità 5:8). Tàa nia bèyuy m̀vèèlà àghi a bòt ngòtsə nyan nê ye wu wantu Mbɔ̀ɔm̀a, nia èghi ngòɔ nkikà bɔ Mbɔ̀ɔm̀a bu kà wua nkwa'tà mènè tò la, nyò'tà nki e fite ngule bòt Mbɔ̀ɔm̀a tà làà la. Ka baa teme kwèn ta ɔa abua Satàn ko taa lùlùlà àwa (Jimsi 4:7).

PIKCHÒ WE BANTÙA

Eyaa wu pikchò tèsɛ ane klitèn tà meè ngwènè ane mènè kàbòɔ la. Èghi tò ko e bù'ù tē me leme, nia nyi'ta nê èntj̀j̀ tò e bù'ù tē me fì, tà lia ane mènstsèke mi mbì'i klitèn. È lu àa ndzea èdzi' la e me kòɔkè èghi ngòɔ kà bə àtsəak'ɔ.

Èka'à wu a èbem la e tsi'a ndèmta lemte, bèpikchò bu a èntj̀j̀ tò bèa nyi'ta ndi tà tanke e ye ngo' bɔ Yesò la be kwen tè bè ka tsi ngu à tatsi. Èghi àa nkikà tò la e ghaala tò tè èntj̀j̀ tò e bù' me ghà adù, tà wu teme kwen zi e ɔa abua èghi mbɔɔ la. Tà wa'a m̀anjutà àtɔɔ Mbɔ̀ɔm̀a ntsi'i me yute wù mènè àfite mu Satàn wòt bèyuy nàa nia nka'a tò la. Tàa mbɔ mbèla nga a chosi ndòà èkɔɔ wu tà bə ane èghi sitsá' la ale, ka èkɔɔ Mbɔ̀ɔm̀a e bɔ nju a èntj̀j̀ tò. Tà tsanè, tè tà kà tsi nko àbaa yèa ghà la. Tà tsi'a ngià ndù'tsə nê èghi sitsá' tè èkɔɔ Mbɔ̀ɔm̀a wu tà la'a ye bə la tsi'i àfite. Kèntɔ fu a èntj̀j̀ tò, è wù àghia àa ngià tà koa ntsɔ bɔ kàbòɔ la ke tsi'i me shijte shijte. Tàa ndzèa ngo' ane ànəa Mbɔ̀ɔm̀a è kà tsi ngu nê kèntso', è tsi'i mbì'i àbò'à lelet taa ka kì la. Èntj̀j̀ tò ane Yesò e bù'ù tē me yu, tà kà tsi ngua ndà'à ntsà'ta Mbɔ̀ɔm̀a, tà kà tsi bə àfi' ane èghi àa èntj̀j̀ tò la, mbù' me ɔa èlɔ abua Satàn wu tà tji àbɛ me chì'i la, taa mē nyi a èntj̀j̀ tò. Tà tsi'a nkòɔkà e me ghèɛnè nê bòt kàbòɔ tè ntsè ndi taa me ghèɛnè bɔ ngule bɔ Mbɔ̀ɔm̀a la.

Sankalə, è wua nyi'ta m̀anɛ'e tekwe la, wua nkia èlɔ e mèe nyi a èntj̀j̀ tò. A teko tà leenè e la' nê wu ntsɔ Mbɔ̀ɔm̀a ka è li ngi tà pem la, tè ntsi'i me ɛ'e tèkwɛ ti a ègwet. Nti mèlù' kèkweelè nàà mè ndù'ta ètsə èntj̀j̀ tò è nki enyi. A teko a li mbù' àdzi'a èpə ayɔ bəshɔ tò kà koa Mbɔ̀ɔm̀a, tà gha me bəa mbì'i bə nê yeà tsa, yè ka wu mbà, yè ka mè ngua ngià mbì'i bòt ko la. Satàn me shua tò nê e nu wù a ngò yaa yemò' la, è ka ghì àghia ko ane mènstsèke tò nê Mbɔ̀ɔm̀a a. Mèmiite kà kù' a mbì Mbɔ̀ɔm̀a nê mènkwà'te kàbòɔ e nyi a èntj̀j̀ tò. Tà bù' ntsi'a nkòɔkà e me la'a èbi'te mènɔɔ, nkòɔkà e me ye èbi'te bèpikchò, mè

6. Akikè èntijj e bə àghàbètè la

nkòŋkà e me ghèèné nè bòt kàbòŋ. Tàa nkòŋkà e me gha a èdzi' èben, nè èdzi'i taa ye èghi àa ka bo a Mbòzòmà la. Satàn nàa shua tò nè kàbòŋ wemò' wòt èghi la è ntsé àghi, tà mée tà shu atò nè wu àghia wòbè ègème nàa ngià la, tà bìjine.

Ane nkúŋ, betsi'a bà kà kò nket nè anj mèmàite kàbòŋ ka ntsé àtsəa ya. Ka wu kàbòŋ na baa sà bo kuule lob tɔb a ètsə ba, me shu ndi baa me ghi la. Ba ŋa kèti fa abua Satàn, ko taa baŋ àbu a ya nènchè, e sè àwa eni gha a èwet Satàn wu kà wu li lià la. Ale, ndaŋe nkia Mbòzòmà abua ya wu nè, bà ka me ghi èbi'te ndù' tu bongwà' àa ngià la, ka e màa ngu wu ane àba ŋa le'. Lùùla nga abua Yesò, mbaabà tàà nkè'fa a kàbòŋ la.

Wòt wu tà tji a èbem pikchò waà me sòòbe èntji wòt nè àlumbàn la, wua nyi'ta bòt bu bòo ngwèètà, bò ka wua nki zə ànəa Yesò la. Bòo ngi bo me ni mètsə mɔb wu bòo fita mè ngwèètà bòt la nia sòòbà mèntji bòt Yesò, è wu àghia betsi'a wòt kà èntji tò e kweelè ane Mbòzòmà ntsɔ kà ko nkii la. Tàa ngi tà bù' ntsi'i me boə wòbè ntsə Mbòzòmà. Tà gha ambo ànəa wòbè nàa là'à la ndùùlā a Mbòzòmà ntsi'i àbù' abua bɔbɔ. Nàa ngi è wu àfi'a ngo' nè àfi'a kà mènə wua ngèèná, ntsɔ nè ntji bii nyi'te avi ane tò. Ghò'nà è wu mbi'i nyàkàbòŋ la, nàa ngi ye ndi mènə nàa ngèèná ntsɔ abua bòt la, è yijime nyi a èntji wòt na ŋut ŋa èlù la, ngi tà me ŋe'e tèkwè tì a ègwet mpààbà bòt.

Ba bakà wua ngià àghia Tāt wa Yesò shuà la, ko wu ànəa leyu èkɔŋ èkab aa nyi a mèntji ma. Tà shu nè, “Bì tseke a tatsi me tsà'ta Mbòzòmà mbi'i mènə ŋwèelè àwɔ ngi bi kwen” (Matiù 26:41). “È wu ale, wòt tà miite nè ye tji ntsɔ la me ko avi mbi'i tà kwen” (1 Kòlìn 10:12). “Bì wèè àwɔ nè èghi èbet bu ègème Mbòzòmà nàa ŋà la, mbi'i me koa nùà nkèèla àghia Satàn nàa nki ghi ne ŋi la” (Efesò 6:11-18).

PIKCHÒ WE BASÀÀMBE

Pikchò waà wua nyi'ta ndi èntji wòbè e wène ane mènə kàbòŋ la e tsi'i la. Eyaa wu wòt tà li ndò' nkò mè mbijine nè èngə Mbòzòmà wu nkúŋ, nkò èghi Mbòzòmà nàa ŋa la, mè mɔb Fo Mbòzòmà mbi'i bòt ko, ka mbò ntsi èntji vi ane Yesò la (Ebùlù 6:4). Aà mè nyi'ta wòt tà bakà li me wa'a mènə kàbòŋ mi, e zi èntji vi ane Yesò la. Wu wòt tà li mbatè ndzə Ntɔ Ntsɔ Mbòzòmà yu è wu nkúŋ la, ka ntɔy bìjine la. Wòt tàa nkweèla àtsə abua Mbòzòmà la nàa me bia ngà wu nè mbi, ka tà màa me nyò'ta nki ekubte avi ziamboŋ.

7. Èntj̄j̄ e wène a èbem kàbòŋ la; èntj̄j̄ àa ka zə ànô la!

Yesò zìambòŋ li ndà'à ànəa wòt tà tsi èntjji vi ane Mbɔɔmà la nê, “Fo kàbòŋ nàa ngi è sa wòt, tà me ghəə àbà àla' yuube nkia àdzi'a taa tseke la. Tà me ghəə ale tà bakà ye àdzi', tà shu abua zi zìambòŋ nê, ‘Maa mē wène a lob yə. Tà ghi ale tà ghà, tà bakà ye àghi a èbem lob yu, tà ye ndi bo tu'u lob mbòŋ nēètè è me bò la, è mè ngà ni fote kàbòŋ ko tesəəmbe te bii te ntsè àvi la nkwè'nè ane zi bo ki'i me tseke ane ŋut. À gha à me lià, ŋut bii tē ntsè ndi tà li ndzə ngu la” (Lûk 11:24-26). “Àghia a li ngi ane èwuu bòt baà la a ghí mēngătème maa te nê, ‘Abə è ti mè nkua kwèn ngà me ji ètii mbòŋ, ‘Èkunyə bo shùù la e kua kwèn ngà me fèlè àvi a èbem àtòblè’” (2 Pità 2:22).

Bèpikchò baa bea nyi'ta mēntjji bèklitèn bo wène ane mēnə kàbòŋ mɔb la, nè me bòt kà zii zì mɔb ane Mbɔɔmà. Kàbòŋ nè mēfə mi ègème è meè nkì'i tē me tseke a èntjji wu, shua ndi àa me ghi la. Àa nga ane ayi kò ka wú èsi tò è nyi'te àghia àa èntjji tò la. Fo Mbɔɔmà, mbɔɔlà baba, è sa èntjji tò, ndi wu betsi'a kàbòŋ bô Fo Mbɔɔmà è ka tsekè àdzi' yeamo' la. Betsi'a èntjji wòt è ka wu lob Mbɔɔmà mè ngu àdzi'a Satàn nàa ndòŋtə la. Wantɔ Mbɔɔmà, Èngə Mbɔɔmà è sa tò nè tèsə, mbò me lɪŋke kwèn mitta nè tà bèle kubte èntjji vi mbi'i wə wu tà li nyò la. “Tà li ngua nki e ji ka wú èghiji bu mèkunyə mu nàa njia la, ka wòt kà wú taa ŋa tò èghiji la. Àfi'a èyi tò e kua la, tà shu abua zi zìambòŋ nê, ‘Maa e lò'ɔ a si è ghə kwene ane tāt am e shu nê, ‘Tè mā fəə ànə a mbi Mbɔɔmà, mè fəə a mbi lē’. Àfi' yaa e mbakà tsi nkù' we bòò me tɔ am ane wə wè la” (Lûk 15:16-20). Tāt tò è yè wə vi wu tà ki'i ne tèsə la, ngwà'a a kàbòŋ tò, seè atò nè mēngù'te.

Èntjji wu a èbem pikchò waa la e bakà bê nyi'ta la' nê e kubtè ane mēnə kàbòŋ mi, e lòke àvi ləə Mbɔɔmà, è ka meè mbù' e me ki èlɔ e gha kwene a èka Yesò mbi'i taa wa'a a kàbòŋ tò. Mēmiite tò tsi'i mbi'i bo tɔ àtjina àa ndyà la, tē è ka tsi ngua feela tò. Tà bo ètɔ ka tà kà tsi ndzə àtɔŋ Yesò yu nto atò la. Tà bo àghi ka tà kà wua ndzea èbi kà ye ndia èwet Satàn lu e gha'a a èten èka tò la. Tà kà tsi mbò àtsaak'ɔ a mǎngia kàbòŋ. Satàn è ki'i mbi'i fɔ a èntjji tò tē ntsi'i tseke a ègwet àtj kèfɔ a tò. Àa njua taa me ki shu nê ye bele wòt ane èghi nàbɛ, nyi'ta nê ye wu wòt Mbɔɔmà mbi'i ètsəsi bo bɔ ndòbɛ e me fəə “mèè bò àbɛ, ka èbēm e bô ndyù nè èkwɛ bèmpfəà nè èfi bobɛ la” (Matjù 23:27).

Tāt mēfə è ni àdzi'a Fo nkùŋ Mbɔɔmà yu. Anyə ègème nè kàbòŋ ègème è bo fo kàbòŋ zi bô ghà nò nji èntjji tò la. Taa ngi tà bàte me ki tsi àvi a tèkitebu fote kàbòŋ taà ngjina tò la, ka te nkùùla tò. “Wòt li

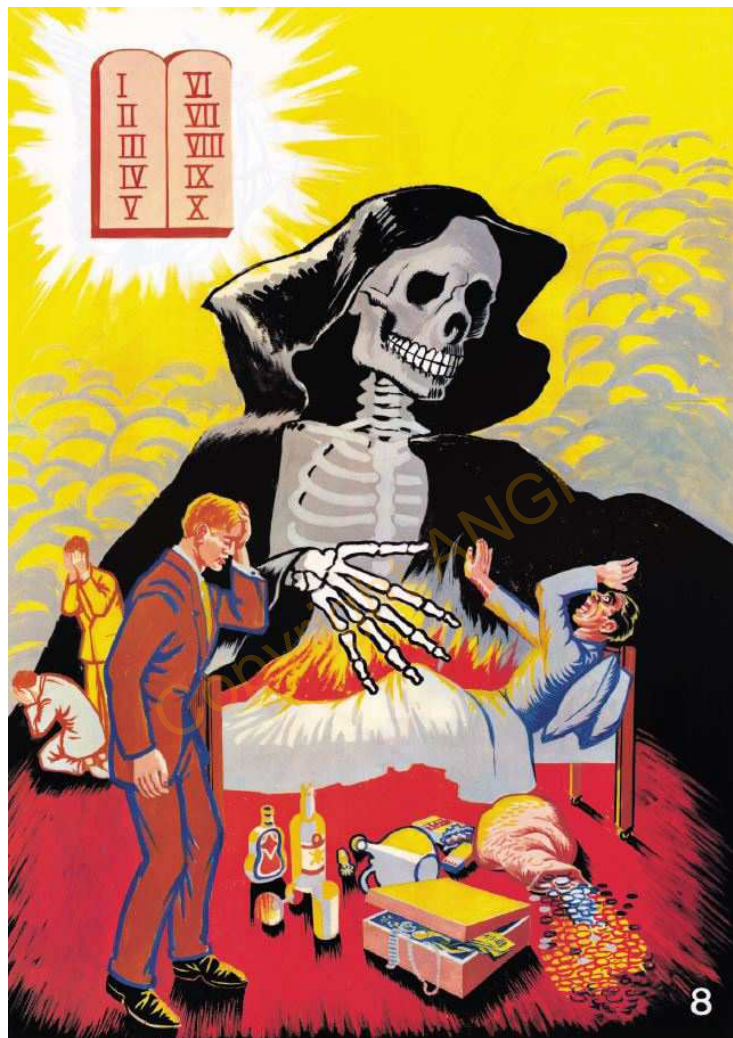
ngu taa ngi tà bə'ə mbi Musi, tē bōt babe kō batat le' è la' nē bō ye, bō bē mbūnè a ŋut kà ku tēsētə. Tē a wu wu anē ane bōt baà, kō bi miitè nē àa wu na ane wōt wu tà waa Wə Mbɔɔmà la à? Àa wu na nē wōt tà ni àlɔ yu bō niŋ ngi Mēnkà'a Kēkweelè mu è shùà kàbōŋ tō la, na tà ni mbi'i è ntsē àghi, mē nda'a kàbōŋ adù Fo Mbɔɔmà yu nàa nyi'ta ntsɔ Mbɔɔmà la à? Bì la nkwa'tè èwuu ngo' ŋut wu nàa ye la! (Ebùlù 10:28-29; 2 Pità 2:1-14).

Shy yà le', èntij wē e wu mbi'i ndi pikchò waa nàa la, à dì abua Mbɔɔmà kwà' àfi' yaa nē èntij wē wemo'. “Betsi'a Yesò è kō ngi bōt bu taa ngià bō ki'i abua Mbɔɔmà la e bō mēmpème nēnkēm (Ebùlù 7:25). Tàa nkōŋkà mē ngu kō wa'a kàbōŋ wōt ègème, na tà wu kubte èntij vi nēnkēm e ki'i abua Mbɔɔmà la. Betsi'a tà kō nkèla Satàn bō fote kàbōŋ ti tégème, mē fə àwɔb a èntij wē, na à kōŋkà nē tà ghia la. Ki'i mbi'i wōt àghçatsɔ'ɔ wu tà li nki'i abua Yesò nē, “À kōŋkà kō betsi'a à ghì àghç yàa a sà am. Tēsète ŋut te li nkua Yesò tē tà nyààbè àbu azi mbàate atò mbō shu abua tō nē, ‘Oò maà nkōŋkà, pem!’” (Mak 1:40-41). Ka à bakà wua ndzəa ànə, mē kōŋke ndzēm tē ntsē èka'ə, kō àtsə a ntsē abua yē, aa li biì awē, nkàà nē à tɔ mēmpème mē ki wū èvə- “Àbè kàbōŋ wu èvə” (Lùm 6:23).

PIKCHÒ WE BAFÀA

Bàa ye wōt tà tɔy e wa'a mēnə kàbōŋ mi, e kùŋè a Yesò la àdzi' yaa tà tsi'a nga e pɔə la. Ènyit tō aà sàà, kèbɔɔ èvə ke mē ndùy a èntij tō. Àŋaŋka wòbɔ yaa wu èvə e ki'i àfi'a bō kō chì', bō kō wua nkia tō la. Ntsɔ wu tà le tsi'a ntā nē yea ndzəa ane kàbōŋ la è bā si nyō. Àghi atò a gha'ə tē tà me ye àbi'ta àbɔ yu kàbōŋ nàa ŋa la. Àbɔ mbōŋ aà ntsənà ndèlā tē tà bōà, kō àghia kō tsa taa ghì la a kō tsi ngu. Ngo'te èwet Satàn, te tsi'i ànəa nkūŋ abua tō. Tàa mbàta nki tsà'te a Mbɔɔmà àfi' yaa, kō èly è kō tsi ngū nkàà nē tà li ndzəŋe tɔy èkōŋ tō. Bèshy tō e tsi'a mbòa e tji a ngèt èkɔ tō. Mēngə àku mɔb mu bō li ngua nia ndzià èntij tō la è kà wu tsi etiŋe atò àfi' yaa. Mēkab tō è kà wu e kwè'nè èli tō, è kō wu e ghì taa peme, è kō wu elqone ngo' tō. Àa ntsea tō taa nōŋe èntij vi ane Mbɔɔmà, nkàà nē Satàn bakà ŋa tō èly.

Àghi àgème tà li ngua ndzià èntij vi adù la, a tsi'i mbi'i aà ntsò'a tō. Ka wū nyi'ta tō, kō wajuŋ lob Mbɔɔmà tō wu, è wu wōt mēfə kà zi èntij vi ègème ane Mbɔɔmà la, kō wu etiŋe atò àfi' yaa, ndi wu tà tɔy èkōŋ Mbɔɔmà, tē èsa'a Mbɔɔmà e ki'i adù tō la. Tà bù' tē me ye nē, “Wu ànəa àwèntè abua wōt taa kwene a tèkitebu Mbɔɔmà yu.”

8. Èsa'a wòt Kàbòh

(Ebùlù 10:31). Tà li ngua miità nê yea li tsi'i zĩ èntijj vi ane Mbɔɔmà àfi'a ye kòṅkè la, kò àfi'a yè nòṅkè me pfə la le', ka me ye àfi' a tsè. Bòt nyanṅ bɔɔ miità nê bɔɔ li me pfə ka zi awɔb a tèkitebu Mbɔɔmà la àa ngi bɔ ka tsi mbɔ àfi' a mǎngia àghia bɔ li nkwa'tè la. Ale ṅa èntijj wè abua Mbɔɔmà àfi' yaa tà gha'a èbu bi abua ye la. Wòt kàbòṅ waà tà li ntùṅ e ṅa èntijj vi abua Mbɔɔmà mè ntùṅ èkòṅ tò la, è gha a mǎmpfəa tà kà tsi ndzə àlǎṅkè àtòṅ Mbɔɔmà yu, tà tsi'a ndzəa àtòṅ èsa'a, Yesò wu tà li ntùṅ e zə atò la, shua nê, “Lò'ɔ a ngèt yə, àwò wu Mbɔɔmà zi ndò àtsəa yè la ngà a èbem èwet wu kà wu li lia, Mbɔɔmà taṅkè abua Satàn bɔ bontu bi la!” (Matiù 25:41). “Waa waa èbɔ ndi taa pfə ngò yemò' e me lò'ɔ Mbɔɔmà naa sa'a tò la” (Ebùlù 9:27)

PIKCHÒ WE BABÒ'A

Pikchò waà nàa nyi'ta klitèn tà tjj wú ane nkũṅ mè nù tè ntsè mèkike nè ètəate Satàn la. Bɔɔ mbatà nkika tò a èbà ègème ale, ka tà bɔ me kweele ngà wú nè mbi tè ngà ndià, è wú Yesò Klitò taa ngià tà nùà ntsèa la. Tà nyi a èbem àlùùla bèklitèn nè èntijj vi ègème, me luula ngà wú nè mbi, “ntsìte wú àghi a zi ane Yesò wu tà wu mèm̀bù'u nè m̀ndià ànə yu tà zi èntijj vi adu la” (Ebùlù 12:1-2).

Satàn bɔ fote Kàbòṅ ti tégème e ghaale èntijj waà bɔ zi ane Yesò la, me nyò'ta nkia wə Mbɔɔmà waà naa fəatè èka bi, ka tà kà zə awɔb. Mǎṅe'a tèkwə ègwet, èkòṅ èkab, mèm̀iite kàbòṅ ane ànəa bèzi bɔ èghi ko tsa aa abot m̄. Baa tsi'i ye a jàka àdzi'a ngwinyə, nkàà nê kàbòṅ nàa ngi me ki'i a èntijj wa a balu a balu nè m̀esi tsa tsa. Kàbòṅ nàa nki'a ane kàa alu le', Klitèn wu taa ndzəa èdzi' ntsə la kò nê wu kàbòṅ. È m̀aa nki'i wú mbi'i ànəa Mbɔɔmà kò wantu èka'à le', ko taa ko, nkàà nê èngǎ Mbɔɔmà bɔ Fo Mbɔɔmà aà ngià tà koa nkũṅ. Mb̄a tà bèa ndòṅ mèlù' àbu azi la, nàa mbena ngàala Klitèn nè èghi ngòṅ bu àa fita bɔt la, è nki ekike atò. Àghia mbòṅ a bakà bɔ àghia ko àa ghi nè Klitèn tà ṅa vi nèn̄kəm abua Mbɔɔmà la, nkàà nê tà pfə bɔ Yesò n̄ ane kàbòṅ nè èghi ngòṅ. Wèkò nè wòt a èbem pikchò waà wua nchù'a Klitèn nè anyi. Tèntsòṅm̀etsə nè m̀anda'a kàbòṅ adu èlen wòt a kwèn, nè m̀antso'a bɔt, nè m̀ankaa wòt, wu èghi bɔt kà koa Mbɔɔmà bɔ bɔt bu bɔ bɔ fita nè bɔ wu bɔt Mbɔɔmà la, àa nia sòbbà m̀entijj ngule bɔt Mbɔɔmà la. Wòt Mbɔɔmà nàa kà yùte ànəa bɔbɔ e shua la, taa ndzəa wú àyea Mbɔɔmà. Taa nkũṅta m̀engǎ Yesò mu è la' nê “Ntsə wu bia wu bɔt aa ntsòṅtə awi, nkia àtsəa yi ni, ndò' fita t̀ewute m̀enə kàbòṅ ègème ndzia àtsəa yi a mbɔ yə la. Bi wù'tè àwi ènyit yi è bɔa, nkàà nè bia li bɔ tà'à àbè abua Mbɔɔmà a ègwet” (Matiù 5:11-12).

Mb̄j̄te ɛnyit ta tu tɛa nki gh̄i w̄u a k̄ab̄ɔŋ la, nɛ Sat̄an āa ntsɛka nyò'tà nki gh̄i Klit̄ɛn wu na tsi ɛnt̄j̄j vi ane ɛkɔŋ Mb̄ɔɔm̄a. Ka betsi'a tà kò shu nɛ m̄ɛngù'te kà ye kɛbɔa ad̄j̄ nɛ, “Wòt wu taa gh̄i Yesò Klis̄tò naa bakà tsi nk̄ɔŋkè àwa la wu wàà? Wu ngo', kò nḡj̄nɛ, kò m̄ankia àtsəa wòt e ni, kò ɛchii, kò m̄antseka ka ye nd̄i ekw̄aɔ, kò m̄antseka nùka ɛvə, kò nyi b̄ɔɔ ni b̄unɛ wòt la à?” (Lúm 8:35). “Àghi a ntsɛ. Èghi bàà āa mb̄ata ngi ane ya ale, ka ba b̄ɔ nd̄a ntsɛ ɛbùà ɛgɛme, nkàà Yesò wu tà k̄ɔŋkè àwa la!” (Lúm 8:37) Nd̄i wu tà wèe àvi nɛ ɛghi ɛbet bu ɛgɛme Mb̄ɔɔm̄a nàà ɲà la, taa ko nù e kele àghia Sat̄an nàà nki gh̄i ane tò la, mb̄i'ì ɛ wu ane àlia k̄ab̄ɔŋ ɛ ki'ì la, tà kò nù wùà tè ɛ me lia tà bala nwkèèla wù kweele. Wu Yesò Klis̄tò wu tà li ntsɛ ngo'tsə nɛ mèkikè ɛgɛme la ka tà gh̄i a wu ale la. Tà li nḡi àyaa mb̄i'ì baa tsɛ ane tò e bɔ ɛn̄j̄ tò wu kà wu li lià la (Efesòs 6:10-18, 1 Pità 5:4).

KÈNTQ ɛnt̄j̄j tò keà f̄a mè nkà'tà. Ènt̄j̄j tò ɛgɛme e wu ane Mb̄ɔɔm̄a mè nd̄j̄j ne Fo Mb̄ɔɔm̄a. Want̄j̄ Mb̄ɔɔm̄a ɛ tsɛ ane Ènḡã Mb̄ɔɔm̄a me kyute atò ànəa ɛghi ntsɔ bu Mb̄ɔɔm̄a nàà ɲa abua b̄ɔt bu bɔ nù tè ntsɛ, mè t̄j̄j tè ngà ndià la. “Wòt kùula ɛnt̄j̄j vi nùà tè ntsɛà, ko maa nga gh̄i ta ji tètəte àyit yu a ɛbem mb̄ɛ Mb̄ɔɔm̄a àa ɲa m̄empème la.” “Wòt kùula ɛnt̄j̄j vi nùà tè ntsɛà, ko tà ka li tsi pf̄ə ɛvə kwèn lu b̄ɔt ko àa li pf̄ə la a.” “Wòt kùula ɛnt̄j̄j vi nùà tè ntsɛà, ko maa ɲa àbə'a ɛghiji nd̄j̄ Mb̄ɔɔm̄a abua tò, e mè ɲa tò ɛti k̄ɛfə, bɔ shi ɛlɛn fi ad̄j̄ la.” “Wòt kùula ɛnt̄j̄j vi nùà tè ntsɛà, me ghi àghia maa nkià la ngà tè ndià, ko maa ɲa tò m̄ɛt̄an a ɛgwet ɛla' ɛgɛme.” “Wòt kùula ɛnt̄j̄j vi nùà tè ntsɛà, ko taa li kw̄aɔ nditè k̄ɛfə, ɛ nka mee ngu tsi ɛlɛn tò a ɛbem Àkata m̄empème. Maa li e mè t̄j̄j a mb̄i t̄at am b̄ɔ bont̄j̄ bi e shu la' nɛ tà wu wòt am.” “Wòt tà kuule ɛnt̄j̄j vi nùà tè ntsɛ la, maa li gh̄i taa bɔ àdzi' a ngèt Mb̄ɔɔm̄a am ane àlia nɛ àlia”. “Wòt kùula ɛnt̄j̄j vi nùà tè ntsɛà, ko maa li gh̄i taa tseke a ɛgwet àt̄j̄ a k̄ɛf̄ɔ am ba to, wù mb̄i'ì e nd̄i nkùule ɛnt̄j̄j am nùà tè ntsɛ, T̄at am gh̄i e ntseke ba tò a ɛgwet àt̄j̄ k̄ɛf̄ɔ tò la” (Ètsə 2:7,11,17,16; 3:5,12,21).

AMBÈ ÈKAB WU È GHA'A la wua nyi'ta nɛ tà ɲa ɛnt̄j̄j vi abua Mb̄ɔɔm̄a ale, ɲa ɛkab vi m̄j̄. Tàà kà tsòkè ɛkab vi, tàà nia nt̄j̄na b̄ɔt ntseb, ɲà ɛghab Mb̄ɔɔm̄a wu ad̄j̄ ɛkab mb̄ɔŋ la (ɛghab Mb̄ɔɔm̄a wu adzi' yeamɔ' ane àghi àgɛme bɔ gh̄abte ane ɛdzi' ɛghem la), nɛ àghia tà k̄ɔŋkè e ɲa abua Mb̄ɔɔm̄a la. Tà mè me b̄aɔta ɛghi bi ɛgɛme ane ɛli àa me b̄ɔ Mb̄ɔɔm̄a la, tè tà gh̄a àfi'a ko tà ɲa ɛgɛme abua Mb̄ɔɔm̄a.

KÈT̄A BLED NÈ ASË, wua nyi'ta nɛ m̄ɛntsɛke tò nàà ntsɔ, tà mè me kuule ɛnyit zi ka ngià m̄ɛnə. Tà kà tsòkè avi nɛ mèlù' k̄ɛkweelè mè nɛ

èghi bɔ niŋ ntsi' èpɪ la (Àfa'a bɔntɔ 15:20). Tàa kà tsòkè èkab vi, tà kà wua ntsòkà mbɪ ènyit zi yu è wù lob Mbɔɔmà la a mànuà kò nkwlà tabuà le'. Tà kà meè ngua nia èghibɔ àa ngèbla àtsə la. Tàa njia wú èghiji ntsɔ. Èntɪj tò è tsi'i àdʒi'a màntsa'ta Mbɔɔmà. Tàa nga a lob Mbɔɔmà àfi' àgème, ka è màà ngu wú ghà le', a èten mbɪŋ kò a èten nyèm le'. Tàa nkòŋka a màntsa'ta Mbɔɔmà àdʒi' àgème, a chɔsi, nè àtsəalob zi nè bɔ bɔt bi. Tàa ngi tà wua ngià ale nkàà né tà ko né betsi'a Kliten kà tsə ane alɔ Mbɔɔmà kà wua ntsà'ta ndà'à bɔ Mbɔɔmà.

ÀKATÈ YU A GHA'A la a wua nyi'ta né Àkata Mbɔɔmà wu àkata a gha'a la abua tò, tàa ntɔ àlia àgème, nkia èyi nè mètàŋ nè mèmpème nè èka'à nè èghi ntsɔ Mbɔɔmà bu nyan nyan a èbèm la. Àkata mbɔŋ wu èka'à àa nyi'ta tò èlɔ la, mè ngu nyi tàa nia nua Satàn ntsèà lɔ. Àkata mbɔŋ wu èghiji àa ngià tà kwèèla ane mèntsèke mi ane Mbɔɔmà àlia àgème la, mè ngu mèleb nàa ngià àtɔŋ tò à ka tsi ngua njɔa la, mè ngu àtɪŋ tàa shuà vi la, ndò! mè ngu àlùgilà tàa ndzèa vi adù la.

Tàa nkòŋkà a màŋe'a mbasa vi nkàà né tà ko né àbè à ka wu kà ye mbasa. Ndì wu tà ko né ye yɔyɔme bɔ Yesò mbi'i me tseke mèntsèke fi la, tà tsi èntɪj vi ane èghi sitsá' è ntsi'i nòŋè ane èghi bu a ègwet la (Kòlòsià 3:1-2). Tà tanke avi a màndzea Mbɔɔmà tè ngu mbi'i àyit yu bɔ li'i a ngèt èdʒi, àa nkòðla tètətsə àfi'a a wu koolə la (Mèkɔ 1:3). Tà mè ngu mbi'i èntə ven àa nkòðla tètətsə nyan la. Kèbɔɔ èvə ke ntsè a èntɪj tò nkàà né ngule èkɔŋ Mbɔɔmà wu Fo Mbɔɔmà è ghɪ tà bɔŋ la, e lɔy a èntɪj tò.

PIKCHÒ WE ÈGHEM

Yesò li né, “È ngu wòt tàa njɔyɔma bɔt ngià bɔ pema la. Wòt màà mpfəa ko tà bèle yɔ, na tà zìà èntɪj vi ane yə la. Wòt ègème tà bèle yɔ mè ndzi èntɪj vi ane yə la ka wu li tsi pfə” (Jɔn 11:25-26). “Wòt tà zə èngə am mè ndzi èntɪj vi ane wòt tà tsàà am la è bɔ mèmpème kàlià. Tà ka tsi kwene èsa'a. Tà peme èvə, tè ntsi'i nyi a èbem mèmpème (Jɔn 5:24). Klitèn nàà kà bɔa èvə kò ngo' le. “Bɔ nù èvə tè ntsè, ba nù tè ntsè! Èvə eè, àa mè waa? Èvə eè, àghia àa mè me nia ntèa bɔt la àa yaà?... Ka bàa kòŋkà Mbɔɔmà wu tà ghɪ ba nù ntsè nkàà àghia Tăt wa Yesò Klìstò è ghɪ la (1 Kòlin 15:55-57).

Wòt tà tsekè mè ngèŋèné bɔ Mbɔɔmà la nàà kà bɔa èvə. Àfi'a tàa pfə la àa nkì'a, tà ghà nè mèngù'te, mbi'i Pól wantɔ Yesò li shu la né, “Màà

10. Mànga a kèfɔ̀ Mbɔ̀zɔ̀mà nè àŋwàŋne nè àtòlè

nchimâ nki sa ngòŋ yaa e ghã e kwene ane Yesò Klistò, è wu kwà' ànəa ntsɔ̄ la” (Filipi 1:23).

Klitèn nàa ndâ nkià e ye èsi Yesò wu tà li mpfə ambo tò, nà àlɔ azi ane kàbòŋ tò a mbɔ̄ mbasa la. Fo Kèfə nàa nkùtə tò mɔ̄ ànəa Yesò li shu la nê, “Bì ka ngi ànəa ko a me saa wɔ̄ a èntɔ̄ wɔ̄ nyan. Bì zì èntɔ̄ wɔ̄ ane Mbɔ̄mà mè ndzi èntɔ̄ wɔ̄ ane ya. Lob Tāt am è ta'a bɔ̄ ètsəlob... maa mē kua kwèn e ki'i ni awɔ̄ ba ghã nō, mbi'i bia tseke a yɔ̄ àdzì'a è ngu la mɔ̄” (Jɔ̄n 14:1-4). “Àghia kà èghi e li mè ye, nè àghia kà àtɔ̄ a li mè zə, ndò' nè àghia kà èntɔ̄ wòt e li me miite, wu àghia Mbɔ̄mà è tanke abua bòt bu bɔ̄ nkòŋka tò la” (1 Kòlìn 2:9). Ndɔ̄ kò è ntsə a sitsə' nàa betsi'a wòt niŋ ndà'à ànəa ènɔ̄ kèfɔ̄ Mbɔ̄mà wu, tà tanke abua bòt bu bɔ̄ ngèèna a tèkate Tāt wa Yesò Klistò a sitsə' nàa la.

Àŋaŋka wòbɔ̄ yu è wù (èvə) la a te ntsə, è tsi'i Wantɔ̄ Mbɔ̄mà a èbem waà nè pikchò. Tàa nchi'à eŋe'e àliŋka wòt èntɔ̄ kèfə wu e ni wène abua Mbɔ̄mà. Àliŋka wòt nè fo tò a dzə a èbem fɔ̄ yu è wu mbɔ̄ ènyit nàa mpfəa la, me ghã e nyi a ètsə ègwet e gha'a la, e ghã abua Yesò wu tàa nkòŋkà tò, tà li mpfəa àdzì'a tò a mbɔ̄ mbasa la. Tāt tò Yesò nàa nchi'a e sèe atò nè mèngù'te a mbi Mbɔ̄mà ane mèngə mèngù'te maa, nè “À wu ngule wafà', àa ngià àfà'a ye ntsɔ̄ la!... nyi a lob ba nè è fote ngù'tè àwa” (Matiù 25:21). Satàn bakà tsi mbò mètəŋ a ègwet tò, nkàà nè “Wòt ntseb wu li mpfə bontɔ̄ Mbɔ̄mà e ki'i nê'e atò niŋ nga a ngèt Abàlàghàm àdzì'a èpə wu a ègwet la” (Lúk 16:22). “E me zə àtəŋ a dzə a ègwet me shu nê, ‘Shi àghi yaa a si: Ntsɔ̄ wu bòt bu bɔ̄ pɔ̄ mbi'i bòt Yesò e bù'u àfi' yaa me gha ne mbi la!’ Fo Mbɔ̄mà nê, ‘Oò, wu nkùŋ!’ Bɔ̄ yète ane àfà' à yòb nkàà nè àfà' a ntsɔ̄ à yòb aa li kùŋè àwòb” (Ètsə 14:13).

NKIA ENI LIA

Shy ya, àwò wu ntò àkatè yaa la, mà ntsà'tà nê Mbɔ̀ɔ̀mà tije awè à ɲa èntj̄j̄ wè abua Tò wu tàà nkò̀ɲkà wè la. Tàà nda'a abua yê àfi' yaa shua nê “Gheble a wè nkì'i abua am nê èntj̄j̄ wè ègème” (Ditòlonomì 30:2). Ʋa èntj̄j̄ wè wu e kɔ̀, è nchìnkè, è ngu ane lèmakè la abua Yesò, ko taa ɲa wè èntj̄j̄ fi nê mèmìite fi. À ka mbj̄j̄ne èntj̄j̄ fite e fite awè à me ghì àghia e kià la, ngu nê “Àghia àa ndzəa nê èbem a èntj̄j̄ wòt la ka àa ngià tà bɔ̀ mèmìite kàbòɲ, a màpa'te wòt kà bɔ̀ tò eyɔ̀..” (Mak 7:21). Sã kàbòɲ wè mbj̄j̄ àghia è wu à yea ntsɔ̀ la, “Àbè a kàbòɲ wu èvə; ka àghia Mbɔ̀ɔ̀mà nàà ɲa mbi'i tà kò̀ɲkè la wu mèm̀pème kàlià, ndi wu bà tsi'i àghi yeamɔ̀' nê Tãt wa Yesò Klistò Lefi' wa la.” (Lúm 6:23).

Àwò wu à ɲa èntj̄j̄ wè abua Mbɔ̀ɔ̀mà la, “Bɔ̀ɔ̀ wu èngǎ nkũɲ wàa má là'a abua yê la me là'a abua bòt ko m̄j̄, me zì wú èntj̄j̄ wè ane Mbɔ̀ɔ̀mà, nkò̀ɲkà tò mbi'i bàa wu bà tsi'i àghi yeamɔ̀' nê Yesò Klistò la àa ngià la” (2 Tòmàtià 1:13). Pól li ngà ane èngǎ waa mè shij̄ ane ànəa mbɔ̀ɲ a èbem àkata 2 Tòmàtià 1:12 nê “Má kò wòt wu má zì ntì yá ane tò la. Má kò m̄j̄ nê betsi'a tà bààbe Ntɔ̀ Ntsɔ̀ yu tà ɲa abua am la tè ngà ngu ane àli yu tàa li e mē ki'i la”. Ghia èntj̄j̄ wè wu à zì ane Mbɔ̀ɔ̀mà la è me kweele ntsɔ̀, mè ntsà'ta Mbɔ̀ɔ̀mà ane mètàn Fo tò. Me tseke nê èkɔ̀ɲ Mbɔ̀ɔ̀mà, nòɲè àghi a yê ane Yesò wu tà wú èlɔ̀, nkũɲ nê mèm̀pème mè me dzǎ abua tò la. Lefi' bele yàɲe e ki'i eni bɔ̀ bi “Tà wu Fɔ̀ bèfɔ̀ mè ngu Tãt betãt”, (1 Tòmàtià 6:15).

“Mèngù'te wu abua Mbɔ̀ɔ̀mà. Betsi'a tà ko ngì tè bì ka fɔ̀ɔ̀tè èka b̄j̄, mè ngì ndi bia t̄j̄j̄ a mbi tò kà ye àghia bò feèlè àw̄j̄ ad̄j̄ la, mbi'i bia ye ènj̄ tò ebo mèngù'te. Maà shù̀t̄a nê Yesò Klistò Lefi' wa ghia bòt è ɲa mèngù'te abua tò wu tà wu ndà' Mbɔ̀ɔ̀mà mè ngu Mpemná wa la. Èt̄j̄ ègème, nê mètàn ègème e wu abua tò. Kèf̄j̄ wu we tò, e bù'ù tē àfi'a mbi, mè mbèle àfi' yaa, mè ngu ewu ane àlia nê àlia. Àmèn.” (Júd 24,25)

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, tablettes, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coração do Homem" é obtido em mais de 538 línguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (África, Ásia, América do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc.). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratuitamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

info@angp.co.za

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de litterature evangelique finacee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)